

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

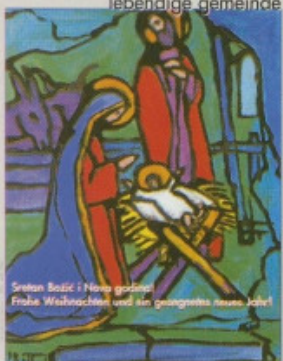

Sretan Božić i Nova godina!
Frohe Weihnachten und ein gesegnetes neues Jahr!

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

List hrvatskih katoličkih
zajednica u Njemačkoj
Zeitschrift der
kroatischen katholischen
Gemeinden in Deutschland

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main

An den Drei Steinen 42

Tel.: (069) 9540480

Fax: (069) 95404824

E-Mail:

kroatenseelsorge@t-online.de

zivazajednica@t-online.de

Izdavač/Herausgeber:
Hrvatski dušobrižnički ured
Kroatenseelsorge in
Deutschland

Odgovara/Verantwortlich:
P. Josip Klarić

Glavni urednik/Chefredakteur:
Dr. Adolf Polegubić

Uredništvo/Redaktion:
Željka Čolić, Stjepan Hecceg,
P. Josip Klarić, Ljubica
Markovica-Baban, dr. Adolf
Polegubić, Antonia Tomljanović-
Brkić, P. Jozo Župić

Grafička priprema/Layout:
Ljubica Markovica-Baban
Romana Kašaj

Tisak/Druck:
Spengler's Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

Godišnja pretplata s poštarinom/
Jahresbezugspreis incl. Porto: € 16,-
za ostale europske zemlje: € 22,-
za prekomorske zemlje: € 35,-
Bankverbindung:
Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01),
bei der Frankfurter Sparkasse

V. SMOTRA ZBOROVA

Zbor HKM
Wiesbaden
pod ravnanjem
s. Aukilije
Milić

Zbor HKM
Pforzheim pod
ravnanjem
Dominika
Spajića

Zbor HKM
München pod
ravnanjem
s. Nikoline
Bilić

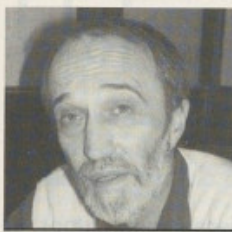

Zbor HKM St.
Gallen pod
ravnanjem
s. Ivanke
Darojković

● INTERVJU: dr. Anđelko Akrap

Pogubni učinci iseljavanja

str.

6

● REPORTAŽA: HKM Krefeld

Čuvarica vjere i identiteta

str.

12

● VJERA: dr. Ante Vučković

Vjera i pozornost

str.

21

IZ PAPINE PORUKE ZA ISELJENIČKI DAN

Selilaštvo i međureligijski dijalog

„Široka i snažna isprepletenost pojava selilaštva, kojim je označeno naše doba, umnožava prigode za međuvjerski dijalog“, kaže Papa

8-9

BOŽIĆNA POEZIJA I PRIČA

16-17

ŽIVOT: Marijan Markotić

Nezahvalnost

Što su nam osobe emocionalno bliže, važnije, bliskije, što smo više vezani za njih, time nas njihova nezahvalnost više boli.

26-27

V. SMOTRA ZBOROVA

Dosad najbolja smotra

10-11

DEUTSCHSPRACHIGE BEILAGE

Josip Klarić: Mit Weihnachtsaugen betrachten

Gespräch mit W. Heukäuffer: Zusammenarbeit ist sehr wichtig

22-23

Djelovati nam je u novim okolnostima s punom odgovornošću i to ne samo za prvu već i za drugu i treću generaciju Hrvata katolika u ovoj zemlji.

Sve veća važnost „Žive zajednice“

Evo nas prvi put k vama listom „Živa zajednica“ — tim je riječima svoju uredničku riječ u prvom broju našega lista, objavljenog u rujnu 1978., započeo prvi urednik „Žive zajednice“ o. Bernardo Dukić. Sljedeće se godine navršava dvadeset i peti obljetnica izlazenja lista. U proteklih godinama list su uz o. Dukića, uređivali pok. o. Ignacije Vugdelija, don Živko Kustić i o. Anto Batinić. Od ovog broja preuzeo sam mjesto glavnog urednika. Dosadašnji su urednici dali sve od sebe da ne zgasne naša živa pisana hrvatska riječ u ovom dijelu svijeta. Na tome im od srca zahvaljujem i obećavam da ću učiniti sve, koliko bude u mojoj mogućnosti, kako bih nastavio djelo u službi svojih sunarodnjaka, Hrvata katolika, u ovoj zemlji, bez obzira odakle potječu. „Živa zajednica“ i danas u vrijeme suvremenih migracija ima sve veću važnost. Djelovati nam je u novim okolnostima s punom odgovornošću i to ne samo za prvu već i za drugu i treću generaciju Hrvata katolika u ovoj zemlji. Kako vidite „Živa zajednica“, ne

samo da je dobila novog urednika već i novo grafičko ruho, a izradio ga je akademski slikar Krešimir Pleić iz Zagreba. I na taj smo način željeli list učiniti suvremenijim i privlačnijim, a uveli smo i nove rubrike. Vaše sugestije, primjedbe, prijedlozi, ali i ukori, bit će onaj filter koji će činiti list još boljim i kvalitetnijim.

Kako je bilo i najavljeno u prošlom broju našeg lista, na sjednici Hrvatskoga dušobrižničkog ureda, formirano je novo Uredničko vijeće, koje abecednim redom čine: Željka Čolić, Stjepan Herceg, o. Josip Klarić, Ljubica Markovica-Baban, dr. Adolf Polegubić, Antonija Tomljanović-Brkić i o. Jozo Župić. I ja kao novi urednik zahvaljujem dosadašnjim članovima Uredništva i pozivam ih na daljnju suradnju. Pozivam također sve koji su dosad surađivali da to čine i ubuduće, a također i nove suradnike neka se jave sa svojim priložima. Vaša daljnja suradnja je uvijek dobrodošla.

Tim mislim želim Vam sretan Božić i obilje Božjeg blagoslova u novoj 2003. godini.

Urednik

Iz Delegatova pisma

Gledanje božićnim očima

Ovo predbožićno vrijeme, vrijeme došašća, a posebno sam Božić, idealna je prigoda da se osvrnemo na ono bitno, na sebe, na čovjeka i na Boga. Tek u tom svjetlu, u svjetlu Božjem, dobiva sve ovo naše ljudsko svoj puni smisao. I naše nade i želje za mirom i zdravljem, za zaposlenjem i pravdom, za zadovoljstvom i uspjehom u tom svjetlu dobiva svoj smisao.

Pa i naš neuspjeh, naša ljudska ograničenost, naša nesavršenost, i naši promašaji moraju biti gledani „božićnim očima“. Bog među nas ne dolazi u sjaju i moći, nego u malom djetetu, u nemoćnom i siromašnom čovjeku. Nije se rodio od bogatih i uspješnih, nego od malenih i siromašnih. Nije se rodio u

kući, nego u štali među životinjama.

Svojim rođenjem je pokazao da su ljudi i priroda, čovjek i životinje njegova stvorenja i da ih sve ljubi.

Bog se nama ljudima darovao i želi da se i mi jedni drugima darivamo. Upravo u tom Božjem darivanju nama, imaju smisla i naši božićni darovi jedni drugima. S darovima pokazujemo koliko ko ga cijenimo i volimo, koliko nam je stalo do njega.

Sretan Božić, obilje Božjeg blagoslova u 2003. godini, svako vam dobro želi i sve vas srdačno pozdravlja do sljedećeg izdanja našega i vašeg lista.

Vaš

P. Josip Klarić, delegat

Talijanski parlamentarci oduševljeno primili Papu

Solidarnost, unutarnje jedinstvo, europski duh i zauzimanje za europsko jedinstvo, više djece i kompaktnost oko kršćanskih vrijednosti — prioriteti su koje je talijanskim zastupnicima iznio Ivan Pavao II.

Talijanska Republika i Vatikan „službeno“ su se „pomirili“. Tim su riječima mediji najčešće popratili posjet pape Ivana Pavla II. talijanskom Parlamentu na rimskome Montecitoriju 14. studenoga. Poljski Papa tako je, i u Italiji, gdje se osjeća kao „doma“, još jednom učinio povišni korak, velik poput onoga kada je otišao u ne tako udaljenu židovsku sinagogu. Samo je u svojoj Poljskoj, 1999. godine, Karol Wojtyła dosada održao govor pred nekim nacionalnim parlamentom. Sada se odazvao pozivu kojega su mu uputili predsjednici oba doma Talijanskog parlamenta, Marcello Pera i Pier Ferdinando Casini. No, nije sve teklo glatko, i u medijima, osobito talijanskim, iznosile su se razne spekulacije. Neki parlamentarci, bivši pa i sadašnji, nisu krili svoje nezadovoljstvo. S druge pak strane, bilo je daleko više onih koji su bili zadovoljni, i zbog poziva i zbog Papinoga prihvaćanja.

Jer, između dviju institucija, bolje rečeno između dvije države — Italije i Vatikana — dugo je postojalo proturječje, još od doba talijanskoga ujedinjenja 1870. godine, koje je išlo na štetu Svete Stolice. Od starih „animoizeta“ nije ostalo ništa. Potvrdilo se, još jednom, da kroz povijest sazrijevaju i vremena i ljudi. Uglavnom — na bolje.

Ljubav odgovara ljubavlju

Protokol toga službenoga posjeta uključivao je susrete sa svim vodećim talijanskim političarima, od predsjednika države do premijera. Svaki korak, svaka riječ i svaka gesta bili su od velike važnosti. Pokazao je to i topli, dugi pljesak kojim je više od 800 zastupnika dočekalo Ivana Pavla II. koji je po ulasku u sabornicu zauzeo mjesto u klupi za predsjedavajuće, uz svoje domaćine, Casinija i Peru,

koji su ga pozdravili. Dugim govorom od čak 45 minuta, zastupnicima se potom obratio Papa. U tijeku govora više od 20 puta prekidali su ga pljeskom, u znak slaganja s onim što je iznosio. Papa je svojim riječima uzvraćao na te geste dobrodošlice,

Ivan Pavao II. prvi je papa koji je smio u talijanski parlament

ističući da je „duboko počašćen svečanim prijemom“ koji mu je iskazan na tako prestižnom mjestu.

Kroz poteškoće do dobrih odnosa

Papa nije skrivao da je bilo teških razdoblja u odnosu između Italije i Vatikana; no, nije optuživao nikoga. Dapače, u prvi je plan stavio dobre postojeće odnose, u koje su njegovi prethodnici, pape na Petrovoj stolici iz talijanskoga naroda, u poštivanju uzajamne nezavisnosti i samostalnosti, dali veliki doprinos. Kršćanstvo je od svojih početaka obilježilo prvo Rim, onda cijelu Italiju. „Neka mi zato bude dopušteno, u potpunome poštivanju, pozvati vas, izabrani predstavnici ove nacije, i s vama cijeli talijanski narod, da krijepte uvjerenje i promišljeno povjerenje u baštinu kreposti i vrijednosti koje su vam pre-

nijeli preci. Upravo na temelju sličnoga povjerenja možete se jasno suočiti s problemima ovoga trenutka, premda su zamršeni i teški, i pogled štoviše hrabro usmjeriti prema budućnosti, propitkujući se o doprinosu koji Italija može dati razvojem ljudske civilizacije.“ Pronosite svijetom temeljnu poruku da u svakom pravednom civilnom poretku u središtu stoji poštivanje čovjeka, njegovoga dostojanstva i njegovih neotuđivih prava. Postoji samo jedna istina o čovjeku, i ona nadilazi sve barijere različitih jezika i kultura. Ojačajte solidarnost međusobno, od bogatoga sjevera do siromašnijega juga. Budite ujedinjeni, čuvajući različitosti. Ne budite zatvoreni za dar djece, borite se protiv demografske katastrofe. Shvatite da je važnije biti, a ne imati. Budite pravedni prema najugroženijima: siromašnima, useljenicima, zatvorenicima. Takva Italija može i mora predstavljati bogatstvo za druge europske narode i narode svijeta. Takva Italija mora pomoći izgradnju zajedničke kuće svih Europljana koja stvarnost neće promatrati samo kroz ekonomske i političke naočale, ili pak preko modela konzumističkoga života bez duha. U svijetu koji je razmrcvaren raznim ratnim sukobima i prijetnjama terorizma, kršćanstvo među svim religijama ima osobitu odgovornost kao religija uzajamnoga poštivanja, opraštanja i pomirenja. Italija i druge nacije koje imaju svoju povijesnu matricu u kršćanskoj vjeri gotovo su iznutra pripremljene na otvaranje novih putova mira čovječanstvu, zaključio je Papa iz Rima, iz drevnoga i slavnoga Grada — iz onoga „Rima gdje je Krist Rimljanin“ — prema dobro poznatoj Danteovoj tvrdnji (Čistilište 32, 102) — moleći Otkupitelja čovjeka „da ljubljena talijanska nacija može nastaviti, u sadašnjosti i budućnosti, živjeti prema svojoj svijetloj tradiciji, znajući iz nje crpiti nove i obilne plodove civilizacije za materijalni i duhovni napredak cijeloga svijeta.“ (M. K.)

Uskoro dvoje novih blaženika

„Dušobrižnik, koji ne shvaća značenja i zadatke dobre štampe, pa makar on bio najrevniji na oltaru, na propovjedaonici i u ispovjedaonici, nije pastir što ga iziskuje Crkva u današnja vremena. Dobra štampa je u današnja vremena druga propovjedaonica. Ona vrši zadaću pučkih misionara“, piše Čedomil Čekada

Tražeci suvremene oblike pastoralne i odgovore izazovima društvene zbilje, domovinska Crkva u Bosni i Hercegovini ponovno je počela s izlaskom Katoličkoga tjednika. Za osnivača i izdavača potpisan je Vrhbosanski nadbiskupski ordinarijat, a za suizdavača Banja-lučki biskupski ordinarijat. Na četrdeset stranica malog formata u koloru, Katolički tjednik donosi aktualnosti iz života Crkve, u prvom redu na području Bosne, zatim Hercegovine, Republike Hrvatske i opće Crkve. Objašnjavajući razloge ponovnog izlaska Katoličkoga tjednika kardinal Vinko Puljić između ostaloga kaže: „Svjesni svog identiteta želimo liječiti sve ratne rane i iznutra i izvana; želimo snažno pročišćavati svoju memoriju, kako bi se osposobili za praštanje i pomirenje.“ Također, kardinal Puljić navodi da nema drugoga puta doli dijaloga sa susjedima pa tako će susjedi drugih naroda i vjeroispovijesti imati priliku preko Tjednika bolje upoznati katolike u Bosni.

Posebno ističe da se ne mora polaziti ispočetka. Katolički tjednik počeo je izlaziti 1922. dok je nadbiskupijom upravljao biskup Ivan Šarić. Dolaskom Kraljevine SHS i njezine nenaklonosti hrvatskome, odnosno katoličkom narodu pojavila se potreba za boljom informiranosti i katoličkim odgovorom glede čega je pokrenut Tjednik. Izlazio je do dolaska partizansko-komunističke vlasti 1945. kad je njegov rad prekinut. Citirajući Čedomila Čekadu u prvom broju Katoličkog tjednika dr. Tomo Vukšić piše: „Dušobrižnik, koji ne shvaća značenja i zadatke dobre štampe, pa makar on bio najrevniji na oltaru, na propovjedaonici i u ispovjedaonici, nije pastir što ga iziskuje Crkva u današnja vremena. Dobra štampa je u današnja vremena druga propovjedaonica. Ona vrši zadaću pučkih misionara.“

Liturgijsko veleslavlje na Kupresu 19.VII.2003.

Na posljednjem zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine koje je završeno posljednjeg listopada dana predložen je pastoralni program do 2005. godine. Biskupi su na sjednici osnovali Odbor za pripremu Katoličkoga dana zemalja Srednje Europe koji će se pro-

se održati u Austriji 2004. Na zasjedanju je najavljen i dokument o karizmatiskim seminarima.

Posebni program u Vukovaru i Srijemskoj Mitrovici gdje je u misnim slavljinama, koja je predvodio nadbiskup zagrebački mons. Josip Bozanić, sudjelovalo desetak biskupa i stotinjak svećenika posljednjih dana listopada Đakovačka i srijemska biskupija proslavile je 150. obljetnicu zagrebačke metropolije.

Sluga Božji Ivan Merz

Službenica Božja Marija Propetog Petković

slaviti od Spasova 2003. do Spasova 2004. Liturgijsko veleslavlje vrhbosanske metropolije bit će na Kupresu 19. srpnja 2003. Na zasjedanju je bilo govora kako se Crkva u Bosni priprema za proglašenje blaženim sluga Božjega Ivana Merza. Glede te pripreme poseban naglasak bosansko-hercegovački biskupi stavili su na formaciju katoličkog laikata.

Nadbiskup Bozanić još pet godina na čelu HBK

Istodobno, posljednjih listopada dana na Krku je održano zasjedanje Hrvatske Biskupske konferencije. Nadbiskup zagrebački mons. Bozanić ponovno je izabran za predsjednika te krovne crkvene organizacije u Republici Hrvatskoj i na njezinu čelu ostat će sljedećih pet godina. Pored brojnih aktualnosti, posebno onih povezanih s neriješenim stambenim problemom za brojne izbjeglice iz Bosne i Hercegovine, te drugih problema koji prate Crkvu, biskupi su raspravljali o pripremi za Srednjoeuropski katolički dan koji će

Uskoro novi Nacrt pastoralnog plana za medije

U skladu sa smjernicama Hrvatske biskupske konferencije na sjednici Odbora HBK za sredstva društvene komunikacije dogovoreno je da će se izraditi Nacrt pastoralnog plana za medije. Nacrt će izraditi „Glas Koncila“, a na čelu skupine je glavni urednik Ivan Miklenić.

Uz čudo o ozdravljenju koje se dogodilo po zagovoru Ivana Merza potvrđeno je čudo i po zagovoru Marije od Propetog Petković, utemeljiteljice družbe Kćeri milosrđa. Tako će Crkva u Hrvata i katolički puk prema vatikanskoj najavi u sljedećoj godini dobiti dva nova blaženika.

Između bogatih diplomatskih susreta proteklog mjeseca posebnu pozornost privlači posjet kineskoga prvog potpredsjednika Vlade Li Languiga Republici Hrvatskoj te zagrebačkoj katedrali.

Hrvatski je Caritas od 18. do 23. studenoga organizirao Tjedan mira na nacionalnoj razini pod motom „Hrabrost za mir“. U bogatom programu koji se odvijao u Zagrebu sudjelovali su predstavnici različitih svjetonazora i religija. Uz igrokaze, likovne radionice, molitvu, meditaciju i pjesmu održana su predavanja o poznatim svjetskim mirotvorcima.

Uz brojne posvete i blagoslove u Hrvatskoj je osnovana nova župa i posvećena crkva u Domaslovu kod Samobora, posvećena crkva u Okučanima te blagoslovljena dovršena crkva u Hrvatskoj Dubici. (V. Č.)

RAZGOVOR S DEMOGRAFOM DR. ANĐELKOM AKRAPOM S EKONOMSKOG FAKULTETA U ZAGREBU

Pogubni učinci iseljavanja

Istaknuti hrvatski demograf prof. dr. Anđelko Akrap je u sklopu godišnjeg pastoralnog skupa hrvatskih pastoralnih djelatnika iz zapadne Europe, koji je ove godine od 30. rujna do 4. listopada organiziran u Opatiji s temom „Hrvatska dijaspora u Crkvi i domovini“, održao zapaženo predavanje pod nazivom „Migracija Hrvata u posljednjem desetljeću 20. stoljeća“. Bio je to ujedno i povod za razgovor s dr. Akrapom kako bi i naši čitatelji nešto više doznali o broju iseljenog hrvatskog stanovništva, ali i o razlozima sustavnog iseljavanja Hrvata iz domovine.

Iseljavanje — stalna kušnja Hrvata

Žz: Kad govorimo o migracijama hrvatskog naroda, često mislimo na ove novijijske datuma. Istraživanja ipak govore drukčije?

Dr. Akrap: Već više od pet stoljeća migracije imaju vrlo važnu ulogu u razvoju hrvatskog stanovništva. U njegovu razvoju posebno je snažna iseljenička/emigracijska komponenta. Iseljavanje Hrvata započelo je prije pet stoljeća i kroz to dugo razdoblje bilo je nekad jače, a nekad slabije, ali zapravo nikad nije prestalo. Ako su se podaci iseljenih od 15. do kraja 17. stoljeća s prostora na kojem danas obitavaju Hrvati ponekad tumačili kao uveličani, mi ih danas nemamo razloga takvima smatrati, jer i novija istraživanja arhivske građe pokazuju kako je u to vrijeme iseljavanje, zbog višestoljetnog ratovanja onovremenih velikih imperijalnih sila i nepovoljnih gospodarskih prilika, nastalih u takvim uvjetima, bilo zaista masovno.

Žz: Za vrijeme bivše države često se govorilo o iseljavanju na tzv. privremeni rad. Kakva je situacija glede toga danas?

Dr. Akrap: Iseljavanjem na tzv. privremeni rad u inozemstvo zahvaćen je čitav hrvatski prostor. Iseljavanjem iz

Hrvatske u prekomorske zemlje nastali su okrnjeni najvitalniji naraštaji, ali ipak dovoljno brojni i s velikom obnoviteljskom snagom ili sklonošću radanju. S druge pak strane, iseljavanje od šezdesetih godina 20. stoljeća uslijedilo je iz brojčano znatno manjih naraštaja i u situaciji kada je taj demografski gubitak značio put prema prirodnoj depopulaciji ili većem broju umrlih nego rođenih. Iseljavanje u 1990-tim godinama ima i imat će, zamjetno veće nepovoljne gospodarske i demografske učinke. Pravi nepovoljni učinci tek će stići „na naplatu“. Stoga dakle još uvijek živimo u „vremenu demografske iluzije“.

Razgraničenje stalnog stanovništva od stanovništva u zemlji

Žz: U posljednje je vrijeme bilo nesporazuma glede popisa osoba u zemlji i onih na privremenom radu, koji su popisivani kao da su u zemlji te je tako stvarana povoljnija demografska slika. Hoćete li to malo pojasniti?

Dr. Akrap: Poznato je, dakle, kako prema tada važećoj popisnoj metodologiji ukupan broj stanovnika Hrvatske u popisima 1971., 1981. i 1991. čine: osobe koje su prisutne u Hrvatskoj (u zemlji) i osobe na „privremenom“ radu u inozemstvu i članovi obitelji koji tamo s njima borave. Isto tako možemo i u popisu 2001., zbog usporedivosti s popisima 1971., 1981. i 1991. podijeliti ukupan broj stanovnika na dva kontingenta. Zbroj tih dviju kategorija stanovništva čini stalno stanovništvo (u popisima 1971.,

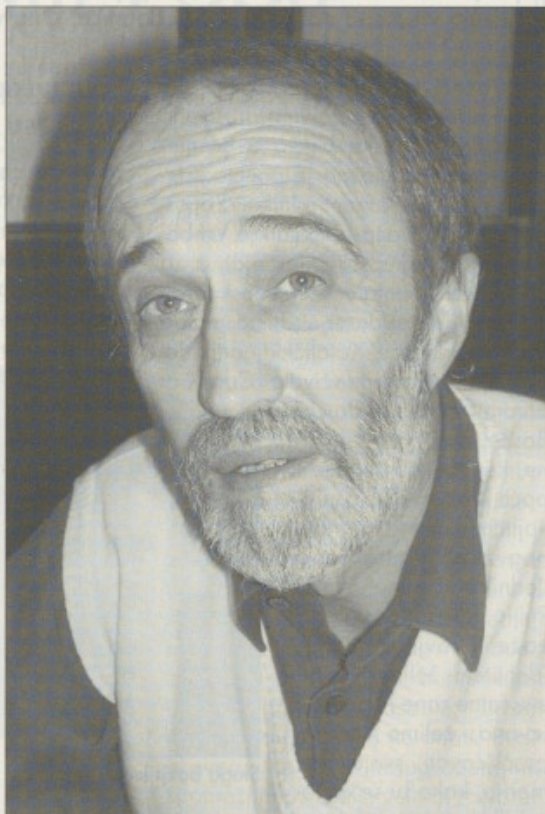

Foto: A. Polebubić

1981., 1991.). Prilikom korištenja popisnih rezultata rijetko je isticana ta dvojnost, iako je očita u publiciranim popisnim rezultatima. Istraživanje ove problematike potvrđuje opravdanost jasnog isticanja dvojnosti hrvatskog stanovništva koja se javlja od popisa 1971. Spomenuto je da hrvatski državljani koji su u popisima stanovništva 1971., 1981. i 1991. izjavili da su u inozemstvu privremeno, bilo kao radnici ili članovi obitelji koji tamo s njima borave, i da im je mjesto stalnog boravka jedno od naselja u Hrvatskoj, popisani su kao stalni stanovnici Hrvatske. Prema rezultatima popisa stanovništva 1971., na privremenom radu u inozemstvu bilo je 226.200 radnika i 30.314 članova obitelji. U popisu 1981. zabilježeno je iz Hrvatske 151.619 radnika na privremenom radu i 58.711 članova obitelji. Do popisa stanovništva 1981. vratilo se u Hrvatsku 97.338 radnika s privremenog rada u inozemstvu, koji su otišli poslije 1965. (podatak ne uključuje osobe koje su

kao članovi obitelji boravile u inozemstvu, ali tamo nisu radile). Ukupno stalno stanovništvo Hrvatske od 1971. do 1981. poraslo je za 4 posto, a stanovništvo u zemlji za 5,3%.

Nesporazumi oko popisa građana na privremenom radu u inozemstvu

Žz: Zašto mislite da je kontingent našeg stanovništva u inozemstvu kvantitativno promjenjiva kategorija i o kojem se postotku zapravo radi?

Dr. Akrap: Prije svega zato jer ovisi o više čimbenika, od popisa do popisa, hoće li se netko izjasniti da je privremeno u inozemstvu ili misli da je konačno iselio iz Hrvatske. Uz to, analizu tog kontingenta dodatno otežavaju oni koji su otišli na privremeni rad u inozemstvo iz Bosne i Hercegovine te su radeći tamo preselili obi-

Od 1991. do 2001. iz Hrvatske je prema Zapadu iselilo do 200.000 osoba. Naravno u ovome broju su prema našim procjenama između 170.000 i 180.000 Hrvati. Pritom valja istaknuti da je od 1991. do 2001. godine u Hrvatsku uselilo 232.966 stanovnika, od čega je 189.039 iz Bosne i Hercegovine. Isto tako u istom je razdoblju Hrvatska imala 60.623 osoba više umrlih nego rođenih.

telj iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku ili su je preselili pri konačnom povratku. Iako polazište odlaska na privremeni rad u inozemstvo nije bilo u Hrvatskoj, oni su svrstani u povratnike (u popisima 1971., 1981., 1991.), kao i oni kojima je polazište bilo u Hrvatskoj. Rascjepljenost hrvatskog stanovništva zadire u sve segmente društvenog i gospodarskog života. Unatoč svim navedenim ograničenjima i isprepletenostima, o kojima treba voditi računa pri razmatranju navedenih kontingenata stanovništva, analiza je te dvojnosti neophodna. Potonjom je raščlambom pokazano kako je zbog boljeg obuhvata popisanih hrvatskih državljana u inozemstvu broj stalnog hrvatskog stanovništva između 1981. i 1991. porastao za 4 posto, pri čemu se je rijetko kada navodilo da je broj stanovnika u Hrvatskoj u istom razdoblju porastao za 2,5 posto. Prema tome, stvoren je privid o relativno po-

voljnom porastu u navedenom razdoblju.

Žz: Kako se ratna agresija i okupacija jednog dijela Hrvatske odrazila na ukupno kretanje stanovnika u Hrvatskoj?

Dr. Akrap: Kretanje broja stanovnika ukupno i na razini županija u razdoblju od 1991. do 2001. zbivalo u uvjetima ratne agresije i okupacije jednog dijela Hrvatske (od 1991. do mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u siječnju 1998.). U takvim uvjetima nastupili su duboki poremećaji broja, prostornog razmještaja i sastava stanovništva prema različitim obilježjima, kako na razini Hrvatske, tako i s izraženim različitostima na razini županija. Čitav prostor Hrvatske izravno i neizravno snosio je posljedice ljudskih i materijalnih gubitaka s dalekosežnim mjerljivim i predvidivim, ali i s nemjerljivim i nepredvidivim demografskim posljedicama. Rat je izazvao jake migracijske tijekove i preraspmještaj stanovništva na području Republike Hrvatske, ali i pojačano iseljavanje. Istodobno, agresija na Bosnu i Hercegovinu izazvala je jake izbjegličke tokove Hrvata prema Hrvatskoj, od kojih je jedan dio transformirao izbjeglički status u useljenički.

ki, a za druge je Hrvatska bila tranzitna zemlja prema Zapadu.

Od 1991. do 2001. iz Hrvatske iselilo do 180.000 Hrvata

Žz: Kakva je situacija prema posljednjem popisu stanovništva?

Dr. Akrap: Prema koncepciji stalnog stanovništva, (stanovništvo popisano po kriteriju stalnog prebivališta bez obzira na to gdje se nalazilo u trenutku popisa), Hrvatska bi, dakle, u popisu 2001. imala 4.492.049 stanovnika. Iz popisnih rezultata znamo kako prema službenim podacima u popisu 2001. Hrvatska ima 4.437.460 stanovnika, što pokazuje da 54.589 osoba popisanih u inozemstvu nije uključeno u ukupan broj stanovnika u popisu 2001., a bili bi uključeni da se primjenjivala popisna koncepcija

iz popisa 1991. Posve razvidno, dolazimo do podatka: u popisu 2001. u inozemstvu je, tj. izvan granica Republike Hrvatske, popisano 280.740 osoba, a od toga je broja njih 226.151 — na temelju kriterija novoprimjenjene popisne koncepcije — uključeno u ukupan broj stanovnika 2001. tj. u 4.437.460. Od 226.151 osobe koja je uključena u ukupan broj stanovnika u popisu 2001. na radu je u inozemstvu bilo 124.230; a ondje je boravilo 64.955 (iako se ne navodi, držimo da se to odnosi na članove obitelji, studente itd.). Preostali se broj u popisnih u inozemstvu, i uključenih u ukupan broj stanovnika, odnosi na osobe u diplomaciji ili poslane ondje na rad. Istraživanja pokazuju da je od 1991. do 2001. broj stanovnika u Hrvatskoj, dakle bez „inozemaca“ manji za 298.835 ili za 6,6 posto.

Žz: I za kraj, koliko se na temelju popisa 2001. procjenjuje da je u razdoblju od 1991. do 2001. godine iz Hrvatske iselilo stanovnika?

Dr. Akrap: Na temelju promjene broja stanovnika u Hrvatskoj „u zemlji“ i promjena koje su se dogodile u kretanju rađanja i umiranja u međupopisnom razdoblju od 1991. do 2001. došli smo do procjene da su od popisa 1991. do popisa 2001. iz Hrvatske iselile 456.454 osobe. Ako uzmemo evidentirani broj izbjeglih Srba i njihove povratne tijekom u Hrvatsku, onda prema sadašnjim spoznajama — kada se objave svi rezultati popisa 2001. procjene će biti utemeljenije — može se procijeniti da je u navedenom vremenu iz Hrvatske prema Zapadu iselilo do 200.000 osoba. Naravno u ovome su broju prema našim procjenama između 170.000 i 180.000 Hrvati dok se ostatak odnosi na druge narodnosti u Hrvatskoj. Pritom valja istaknuti da je od 1991. do 2001. godine u Hrvatsku uselilo 232.966 stanovnika, od čega je 189.039 iz Bosne i Hercegovine. Isto tako u istom je razdoblju Hrvatska imala 60.623 osoba više umrlih nego rođenih. O velikom broju iseljenih pokazuje i podatak da je od 1971. do 2001. godine u inozemstvu od naših iseljenika, koji su upisani u hrvatske državne matice rođenih, rođeno 125.290 djece. Istraživanja pokazuju da se nitko od tog broja nije vratio u Hrvatsku. Sve to ukazuje na pogubne učinke iseljavanja iz Hrvatske.

Razgovarao: Adolf Polegubić

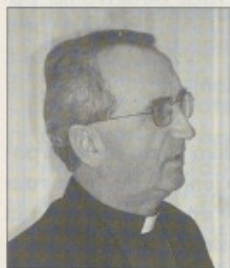
UZ PAPINU PORUKU ZA ISELJENIČKI DAN — 29. PROSINCA 2002.

IZ PORUKE PAPE IVANA PAVLA II.

Uspostavljanje mostova dijaloga

Draga braćo i sestre u Kristu,

Dostavljamo vam ovogodišnju Papinu poruku za svjetski dan iseljenika koja ima temu: „Selilaštvo i međureligijski dijalog“.

Biskup dr. Želimir Puljić

Papa napominje kako nazočnost od 150 milijuna selilaca u svijetu „umnožava prigode za međureligijski

skij dijalog“, ali traži i dodatni napor od svih kako bi se uklonilo prisutno nepovjerenje, brojne predrasude i strahove koji vladaju među ljudima. Samo tamo, naime, gdje postoji zajednička volja za dijalogom moguće je razvijati „djelatnu suradnju oko zajedničkih ciljeva u službi općeg dobra“ (br. 3).

Ističući „međureligijski dijalog“ kao temu ovogodišnjeg Dana iseljenika, Papa nas poziva i potiče njegovati takav dijalog, ne samo zbog lošeg iskustva „vjerskih ratova“ iz prošlosti, već zbog potrebe da se Boga u sadašnjosti i budućnosti predstavi kao „Boga mira“. Jer, On je doista mir naš. On je knez mira, kako to lijepo opisuju naše božićne pjesme. Naša najraširenija pjesma objavljuje i veže mir upravo s događajem rođenja Sina Božjega: „U to vrijeme godišta, mir se svijetu naviješta!“ Stoga je Božić blagdan mira, a božićno vrijeme najprikladnije za navještaj Boga ljubavi i mira. Ono je milosni dar nebeskog Oca koji je „tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedino-rođenca“ (Iv 3, 16). Ta vijest kršćane ispunja radošću pa se osjećaju pozvanima o njoj govoriti i za nju svjedočiti. Stoga, „međure-

ligijski dijalog“ nije utemeljen na ravnodušnosti. Naprotiv, kršćani imaju dužnost, veli Papa, njegovati i razvijati dijalog, pružajući svakome „svjedočanstvo nade koja je u njima“ (usp. Pt 3, 15). Usprkos brojnih teškoća i problema ne smijemo se obeshrabriti i dopustiti da prevlada ravnodušnost i malodušje. Obično se preko rijeke ne može prijeći na svakome mjestu. Postoje mostovi koji povezuju jednu obalu s drugom. Papa nas poziva uspostavljati takve mostove razumijevanja, dijaloga i suodgovornosti s drugima i drukčijima. Gradimo stoga, braćo i sestre, mostove povjerenja i solidarnosti. Ali, i čuvajmo blago vjere koje nam je predano.

Dok vam preporučujemo Papine riječi za Dan iseljenika, koristimo prigodu svima vama, koji ste privremeno ili trajno našli novi dom u dalekome svijetu, kao i vama u domovini, ne umarajte se svjedočiti silna Božja djela koja vam učini Gospodin. Gradite mostove povjerenja čuvajući poklad vjere koji ste baštinili.

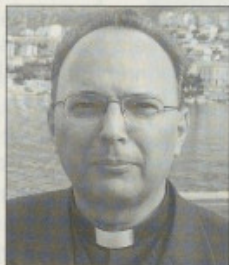
Vama i vašima, zajednicama kojima pripadate, svećenicima, redovnicima i redovnicama te svim pastoralnim suradnicima, koji vode brigu o vama, želimo sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu 2003.

Mons. dr. Želimir Puljić,

biskup dubrovački predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za inozemnu pastvu

Mr. Pero-Ivan Grgić,

ravnatelj Hrvatske inozemne pastve

Mr. Pero-Ivan Grgić

Selilaštvo

1. U tijeku posljednjih desetljeća čovječanstvo je sve više popimalo izgled velikog sela u kojem su se smanjile udaljenosti, a mreža komunikacija postala gušća. Razvoj suvremenih prijevoznih sredstava sve više olakšava kretanje ljudi iz jedne zemlje u drugu, s jednog kontinenta na drugi. Među posljedicama te značajne društvene pojave jest i nazočnost oko stotinu i pedeset milijuna selilaca raspršenih diljem svijeta. Ta činjenica obvezuje društva i kršćansku zajednicu da razmotre kako, na početku novog tisućljeća, na primjeren način odgovoriti na te žurne izazove u svijetu u kojem su pozvani, jedni uz druge, zajedno živjeti muškarci i žene različitih kultura i religija. Da bi se taj suživot razvijao na miroljubiv način, neophodno je ukloniti prepreke nepovjerenja, predrasuda i strahova koji, nažalost, još uvijek postoje među pripadnicima različitih religija. U svakoj se zemlji traži da između onih koji ispovijedaju religiju većine i pripadnika manjina, koje često čine doseljenici, sljedbenici različitih vjeroispovijesti, vlada dijalog i međusobna snošljivost. Dijalog je glavni put koji treba slijediti i Crkva nas poziva kročiti njime kako bi se prešlo od nepovjerenja prema poštivanju, od odbacivanja do prihvaćanja. Nedavno, na završetku Velikog jubileja 2000., želio sam u tome pravcu obnoviti poziv da se zacrti „odnos otvorenosti i dijaloga s predstavnicima ostalih religija“ (Novo millenio ineunte, 55).

Da bi se postigao taj cilj, nisu dostatni samo pothvati koji privlače pozornost velikih sredstava društvenog priopćivanja. Ono što zaista treba jest svakodnevne jednostavne i ustrajne geste koje su kadre ostvariti istinsku promjenu u međuljudskim odnosima.

2. Široka i snažna isprepletenost pojava selilaštva, kojim je označeno naše doba, umnožava prigode za međuvjerski dijalog. Zemlje drevnih kršćanskih korijena kao i multikulturalna društva pružaju konkretne prigode za međuvjerske razmjene. Na europski kontinent, označen dugom kršćanskom tradicijom, dolaze građani koji ispovijedaju druga vjerovanja. Sjeverna Amerika, zemlja u kojoj je

međureligijski dijalog

već oživotvoreno postojano iskustvo multikulturalnosti, domaćin je pristaša novih vjerskih pokreta. U Indiji, gdje prevladava hinduizam, djeluju katolički redovnici i redovnice koji ostvaruju ponizno i korisno služenje najsiromašnijima u zemlji.

Dijalog nije uvijek lak. Za kršćane, ipak, strpljivo i pouzdano traženje tog dijaloga predstavlja zadaću koju uvijek treba ostvarivati. Računajući na Gospodinovu milost koja prosvjetljuje umove i srca, oni ostaju otvoreni i gostoljubivi prema onima koji ispovijedaju ostale religije. Ne prestajući sa uvjerenjem prakticirati vlastitu vjeru, oni također teže dijalogu s onima koji nisu kršćani. Oni ipak dobro znaju da je za istinski dijalog s ostalima nužno jasno svjedočanstvo vlastite vjere.

To iskreno nastojanje oko dijaloga pretpostavlja, s jedne strane, uzajamno prihvaćanje razlika, i ponekad čak proturječja, kao i poštivanje slobodnih odluka koje pojedinci donose prema vlastitoj savjesti. Nužno je, dakle da svatko, neovisno kojoj religiji pripada, povede računa o bitnim zahtjevima slobode vjere i savjesti, kako je to dobro istaknuo Drugi vatikanski koncil (usp. *Dignitatis humanae*, 2).

Želim da se takav način suživota u solidarnosti ostvari također u zemljama u kojima većina ispovijeda religiju različitu od kršćanstva, ali gdje žive kršćanski doseljenici, koji nažalost ne uživaju uvijek istinsku slobodu vjere i savjesti.

Ako u svijetu ljudske pokretljivosti, gotovo kao u nekom kovačkom ognjištu, svi budu zapuhnuti tim duhom stvorit će se providonosne mogućnosti za plodni dijalog, u kojem se nikada neće poreći kako čovjeku pripada središnje mjesto. To je jedini put za poticanje nade „radi udaljavanja zlobne sablasti vjerskih ratova koji su krvlju izbrazdali tolika razdoblja u povijesti čovječanstva“ i koji su nerijetko prisilili mnoge ljude da napuste vlastite zemlje. Žurno je djelovati da bi ime jednog Boga postajalo sve

više ono što jest — „ime mira i imperativ mira“ (usp. *Novo millennio ineunte*, 55).

3. „Selilaštvo i međureligijski dijalog“, naziv je teme koja je predložena za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2002. Molim Gospodina da ta godišnja proslava svim kršćanima pruži prigodu da dublje proniknu u te, kao nikada prije aktualne, vidike nove evangelizacije. Neka se pritom koriste svim sredstvima koja su im na raspolaganju, tako da se u župama odjelotvore primjereni apostolski i pastoralni pothvati.

Župa predstavlja prostor u kojem se može ostvarivati istinska pedagogija susreta s osobama različitih reli-

Široka i snažna isprepletenost pojava selilaštva, kojim je označeno naše doba, umnožava prigode za međuvjerski dijalog.

gijskih uvjerenja i kultura. U svojim različitim izričajima, župna zajednica može postati škola gostoljubivosti, mjesto u kojem se razmjenjuju iskustva i darovi. To će pospješiti miroljubivi zajednički suživot, sprječavajući opasnost od stvaranja napetosti sa seliocima koji sa sobom nose druga religijska vjerovanja.

Ako postoji zajednička volja za dijalogom, unatoč postojećim razlikama, moguće je naći tlo za plodne razmjene i razviti korisno i obostrano prijateljstvo, koje se može pretvoriti u djelatnu suradnju oko zajedničkih ciljeva u službi općeg dobra. To je providonosna prigoda, osobito za velegradove u kojima je velik broj doseljenika koji pripadaju različitim kulturama i religijama. Moglo bi se u tom pogledu govoriti o pravim „radionicama“ civilnog suživota i konstruktivnog dijaloga. Dopuštajući da ga vodi ljubav njegova božanskog Učitelja, koji je smrću na križu otkupio sve ljude, kršćanin također svima otvara ruke i srce. Njegov duh mora biti prožet kulturom poštivanja i solidarnosti, osobito kada se nalazi u multikulturalnim i višereligijskim sredinama.

4. Svakoga dana, u mnogim dijelovima svijeta, selioci, izbjeglice i prognani obraćaju se župama i katoličkim udrugama tražeći potporu te bivaju prihvaćeni u njima bez obzira na njihovu kulturnu i vjersku pripadnost. Karitativna služba, na koju su kršćani uvijek pozvani, ne može se svesti na razdavanje humanitarne pomoći. Tako se, naime, javljaju nove pastoralne prilike, o kojima crkvena zajednica mora voditi računa. Zadaća je njezinih članova tražiti primjerene prigode da s onima koje prihvaća dijeli dar objave Boga ljubavi koji je „tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca“ (Iv 3,16). Zajedno s materijalnim kruhom nužno je ne propustiti pružiti dar vjere, osobito po vlastitom svjedočanstvu života i uvijek s velikim poštivanjem prema svima. Prihvaćanje i uzajamno otvaranje omogućuju bolje uzajamno upoznavanje i otkrivanje da različite vjerske tradicije nerijetko sadrže dragocjeno sjeme istine. Dijalog koji iz toga proizlazi može obogatiti svaki duh otvoren istini i dobru.

Ako međuvjerski dijalog sačinjava jedan od najznačajnijih izazova našeg doba, pojava selilaštva može pospješiti njegov razvoj. Očigledno, taj dijalog, kao što sam napisao u apostolskom pismu *Novo millennio ineunte*, neće moći „biti utemeljen na vjerskoj ravnodušnosti“ (56). Štoviše, mi kršćani „imamo dužnost razvijati ga nudeći svjedočanstvo puno nade koja je u nama“ (isto). Dijalog ne smije sakriti, nego istaknuti dar vjere. Uostalom, zar bismo mogli zadržati takvo bogatstvo samo za sebe? Kako seliocima i strancima koji ispovijedaju različite vjere i koje nam Providnost dovodi na životni put ne ponuditi najveće blago koje posjedujemo i kako to ne činiti s velikom pozornošću prema senzibilitetu drugih?

Da bi se ostvarilo to poslanje potrebno se prepustiti vodstvu Duha Svetoga. Na dan Pedesetnice, Duh istine je bio taj koji je ispunio božanski naum o jedinstvu ljudskog roda u različitim kulturama i religijama. Slušajući apostole, brojni hodočasnici okupljeni u Jeruzalemu sa udivljenjem su govorili: „Svi ih mi čujemo gdje našim jezicima razglasu veličanstvena djela Božja“ (Dj 2,11). Od tog dana, Crkva nastavlja svoje poslanje, naviještajući „velika djela“ koja Bog ne prestaje činiti među pripadnicima različitih rasa, naroda i nacija.

MANNHEIM

Dosad najbolja smotra

Peta po redu smotra crkvenih zborova, na kojoj je sudjelovalo jedanaest crkvenih misija iz Njemačke i Švicarske, održana je u subotu 16. studenoga u punoj crkvi Duha Svetoga u Mannheimu u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta i Hrvatske katoličke misije Mannheim.

Smotri je prethodila Služba riječi koju je predvodio delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj fra Josip Klarić. U nagovoru je između ostalog kazao: „Ljubav i pjesma idu zajedno. Pjevanje je znak radosti, a kršćanin je čovjek radosti. Kako da ne pjeva čovjek koji u duši nosi Boga? Pjesma zbližava, ona stvara prijatelje. Crkveni pjevački zbor je zbor prijatelja i vjernika, to je zbor radosnih ljudi, onih koji priređuju radost drugima, a Boga slave.“

Svaki je zbor otpjevao po dvije pjesme, a nastupili su zborovi iz HKM Wiesbaden pod ravnanjem s. Auksilije Milić, iz HKM Pforzheim pod ravnanjem Dominika Spajića, iz

Povelje je dirigentima zborova podijelio delegat o. Josip Klarić

HKM München pod ravnanjem s. Nikoline Bilić, iz HKM St. Gallen pod ravnanjem s. Ivanke Daroković, iz HKM Frankfurt pod ravnanjem dr. Josipa Lucića i orguljskom pratnjom s. Pavlimire Šimunović, iz HKM Sindelfingen pod ravnanjem s. Rozarije Čurić i orguljskom pratnjom Ivanke Raić, iz HKM Stuttgart-Bad Cannstatt pod ravnanjem s. Ljube Božinović, iz HKM Mainz pod ravnanjem s. Dragice Ljubos i orguljskom pratnjom Aleksandre Čeliković-Cvidrak, iz HKM Stuttgart pod ravnanjem s. Nevenke Tadić, iz HKM Göppingen pod ravnanjem

Branka Galića i iz HKM Mannheim pod ravnanjem mo. Ivana Žana.

Nakon smotre mo. Žan je dao stručnu ocjenu nastupa zborova koju u posebnom prilogu donosimo u cijelosti. Plekete je voditeljima zborova uručio delegat o. Klarić, istaknuvši kako je to dosada ponajbolji nastup crkvenih misijskih zborova. Program je vodila Tihana Dujmović. Na završetku smotre svi su zborovi četveroglasno otpjevali skladbu „Laudate omnes gentes“. Druženje je nastavljeno nakon smotre u misijskim prostorijama gdje je priređena zakuska.

Stručni osvrt na smotru

Na 5. smotri mješovitih zborova hrvatskih katoličkih misija Njemačke, koja je održana 16. studenoga u crkvi Duha Svetoga u Mannheimu, sudjelovalo je 11 zborova: Wiesbaden, Pforzheim, München, Frankfurt, Sindelfingen, Stuttgart-Bad Cannstatt, Mainz, Stuttgart, Göppingen, Mannheim, te mješoviti zbor iz St. Gallena (Švicarska). Deset zborova izvodilo je skladbe namijenjene mješovitom zboru, dok je misiju München predstavljao ženski zbor.

Čuli smo dvadeset i dvije skladbe od renesanse (Palestrina, Arcadelt), preko Bečke klasike (Haydn), njemačke neoklasične glazbe (Engelhardt), do hrvatskih autora I. pl. Zajca, P. Crnkovačkog, s. L. Kozinović, V. Novaka, A. Vidakovića, pa sve do onih hrvatskih skladatelja koji su danas u punoj snazi glazbenog stvaranja (Š. Marović, M. Martinjak, I. Žan). Zborovi su kao i ranijih godina izabrali skladbe po ključu: izazbarati dvije liturgijske skladbe, ili barem jednu liturgijsku, a drugu duhovnu.

Iznenadenje smotre priredio je ženski zbor HKM München, otpjevavši skladbu „Gospoja si milostivna“, stilski čisto, u primjerenom tempu, razgovjetno.

S obzirom na glazbenu formu čuli smo motet („Sicut cervus“, himan („Gle, andeo blagovjesnik“), Psalam („Psalam 126“), dio Mise („Slava“), dio oratorija „Pjesma povratnika“ iz „Babilonskog sužanstva“). Analizirajući tematski, sadržajno, od 22 skladbe čak 11 je posvećeno Majci Mariji. Ostale su posvećene Bogu Ocu (kao „Exultate Deo“, ili „Velika nam djela učini Gospodin“), zatim Isusu Kristu („Svetom Križu“), prigodne pjesme („Brate, protivni vjetro“) sv. Franji. Neki su zborovi pjevali uz orguljsku pratnju, drugi bez pratnje (a capella).

Svi su postigli vidljiv napredak

Zborovi su pjevali srcem, sabrano, muzikalno. Uspoređujući prethodne smotre s ovogodišnjom, vidljiv je glazbeni napredak svih prisutnih zborova. Valja svakako istaći mješovite zborove iz Frankfurta, Stuttgarta (Centar) i Mannheima koji su na svim dosadašnjim smotrama pokazali izuzetnu glazbenu vrijednost, izvedeći djela raznih stilova i autora, muzikalno, zanosno i koncentrirano.

Zbor iz Wiesbadena ojačao je brojčano. Uspoređujući ga s prvom smotrom, napredovao je glazbeno. Nakon uspješne praižvedene skladbe „Gle, anđeo blagovjenik“, (dobar tempo, pogodan stil, mjestimice nejasna interpretacija teksta), posebno zaslužuje isticanje basovska dionica

Program je vodila Tihana Dujmović

u pjesmi „Brate, protivni vjetre“ (bas solo) koji je zacijelo doprinio ugodaju spomenute skladbe.

Mješoviti zbor iz Pforzheima u odnosu na prošlu godinu zadržao je konstantu dobrog izvođenja (solidno otpjevano u tempu, nedostaju ponekad dinamičke nijanse). Na putu je da predanim radom dostigne željene interpretativne nijanse.

Mješoviti zbor iz Sindelfingena otpjevao je solidno Zajčevu „Ave Mariju“ (osobito u pogledu tempa i dinamike). Poneka artikulacijska nejasnoća („ora pro nobis“ — „moli za nas grešnike“ kod muških glasova) nije umanjila dojam dobre izvedbe. I u skladbi „Klikujte sada zanosno“ zbor je otpjevao lijepo i muzikalno.

Mješoviti zbor HKM Stuttgart-Bad Canstatt pjevao je najbolje dosad otkako sudjeluje na smotrama. Zvuk zbora bio je kompaktan, tempo i dinamika u stilu skladbe. Tek poneki nečisti ton kod soprana („Majko Božja, sveta Marijo“), bio je gotovo nečujan da bi utjecao na karakter dobro otpjevanе skladbe. I u drugoj skladbi („O Spase roda ljudskoga“), zbor je pjevao nadahnuto i muzikalno.

Zbor HKM Mainz pjevao je muzikalno, osobito u skladbi „O Marijo, što ljubezno“. Skladba je izvedena

primjereno, kako u pogledu tempa, tako i u pogledu dinamike. Kod druge skladbe „Svetom Križu“, tek su ponegdje nedostajale dinamičke nijanse koje bi zacijelo doprinijele karakteru skladbe. Gledajući u cjelini, zbor je osobito u prvoj skladbi pokazao velike mogućnosti izvođačke prakse. Bude li nastavio tim putem, bit će dostojan predstavnik svoje generacije na ovim prostorima.

Mješoviti zbor HKM Göppingen ugodno je iznenadio izvođenjem dviju nimalo laganih skladbi. Uspješniji je bio u izvođenju prve („Dajte mi sladak pjev“), osobito ženski dio zbora. Solistička dionica osobito je otpjevana, artikulirana čisto. Muški dio zbora bio je dinamički pravilno postavljen (nije se previše isticao, čuo). Kod skladbe „O pruži mile ruke“ nedostajao je razrađeniji dinamički pristup i izvedba skladbe. U cjelini gledano, ovo je bio izuzetno uspješan nastup zbora.

Kao gosti nastupili su pjevači mješovitog zbora iz St. Gallena. Iako je to bio prvi nastup, zbor je djelovao uvjerljivo u pogledu tempa, stila i dinamike. Prvu pjesmu „Zdravo Djevo čista“ otpjevao je uspješnije. Iz skladbe „Exultate Deo“ otpjevan je samo prvi dio (zbor nije uspio uvježbati drugi dio), no, u primjerenom tempu, zanosno. Svakako bi trebalo nastaviti radom i uvježbati završni dio skladbe.

Izenadjenje smotre priredio je ženski zbor HKM München, otpjevavši skladbu „Gospoja si milostivna“, stilski čisto, u primjerenom tempu, razgovjetno. Iako samo 14 izvođačica, ženski zbor pokazao je da uspjela izvedba ne ovisi u prvom redu o broju izvođača nego o načinu izvedbe. Muzikalna izvedba bila je i kod druge skladbe „Psalam 126“.

Suvislom orguljskom pratnjom istakle su se izvođačice Ivanka Raić (Sindelfingen) i prof. Aleksandra Čeliković-Cvidrak (Mainz).

I primjerena odjeća svih zborova (svečane haljine i odijela) doprinijele su „štimungu“ smotre. Stoga možemo reći da je ova smotra gledajući u cjelini bila najuspješnija.

Mo. Ivan Žan

Mo. Ivan Žan

Pjevači su jedni druge bodrili

Čuvarica vjere i identiteta

**|| Hrvatska katolička misija u Krefeld/Mönchengladbachu osnovana je 1972., ||
a broji oko 1.600 Hrvata katolika. Nedavno je proslavila 30. obljetnicu ||**

Hrvatska katolička misija Krefeld/Mönchengladbach (Carl-Sonnenschein-Str.2, tel. 02151 573684) smještena je u sjevernom dijelu biskupije Aachen, a broji oko 1.600 Hrvata katolika. Misija je osnovana 1972. godine sa sjedištem u Mönchengladbachu, a nedavno je proslavila 30. obljetnicu postojanja. Od početka je vode franjevci saraževske provincije Bosne Srebrene. Dosad su je vodili fra Vitalis (Živko) Petričević i fra Franjo Mušura, a od 1988. vodi je fra Mato Martić, kojemu pomaže pastoralni suradnik Jozo Perleta. Godine 1980. iz pastoralnih je razloga sjedište misije premješteno iz Mönchengladbacha u Krefeld-Linn, gdje se i danas nalazi sa svojim župnim uredom i svećeničkim stanom. Mise se nedjeljom na hrvatskom jeziku služe u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Mönchengladbachu u 16.00 sati, u crkvi sv. Stjepana u Krefeldu u 13.30 sati, svake prve nedjelje u mjesecu u Hainsbergu u 9.30 sati, druge i četvrte nedjelje u mjesecu u kapeli gradske bolnice u Lobberichu u 9.45 sati i svake treće nedjelje u mjesecu u kripti sv. Lambertiusa u Erkelenzu u 8.45 sati.

Trideset godina postojanja

„Misija je osnovana prije trideset godina u vremenu masovnog dolaska stranih radnika u područje zapadne Europe. Trideset je godina puno vremena. Mnogi koji su ovamo prvi došli nisu više tu. Neki su se odselili u druga mjesta ili druge države, neki su se vratili u rodni zavičaj, a jedan broj vjernika preselio je u vječnost. Za one prve bila su to teška vremena. Tuda zemlja, tuda ljudi, tuda jezik, drugi običaji. Često im je jedini oslonac bila katolička vjera koju su donijeli sa sobom. Vjersko im je okupljanje postalo jedinom nadom te su postupno sa sobom dovodili i svoje obitelji. Katolička je Crkva u Njemačkoj brzo uvidjela potrebu osnivanja zajednica katolika drugih materinskih jezika da na svom jeziku i po

svom običaju mogu slaviti misu i primati sakramente. Te crkvene zajednice koje su okupljale vjernike svoga jezičnog područja sačuvala su vjeru u našim obiteljima u stranom svijetu i to ne samo prve, već i druge generacije“, istaknuo je o. Martić. Misija od početka nije imala svoje prostorije za pastoralni rad i okupljanje vjernika, već je koristila prostorije njemačkih župa, i to obično onih u čijim se crkvama slavila misa na hrvatskom

zumu s Generalnim vikarijatom u Aachenju župa sv. Stjepana je ponudila našoj zajednici korištenje prostorija u svom centru. Generalni vikarijat je prihvatio tu ponudu i otkazao dotadašnje prostorije u Dreikönigenstr. 107a. Tako smo uz korištenje prostorija u župnom centru dobili još i prostorije za župni ured i manje sastanke, nedaleko od crkve sv. Stjepana na adresi Albrechtplatz 11“, istaknuo je o. Martić podsjetivši kako zajedni-

Euharistijska slavlja obogaćuje pjevački zbor iz Mönchengladbacha pod vodstvom pastoralnog suradnika Perlete

jeziku, kao i u prostorijama Caritasa za strane sugrađane u Mönchengladbachu. Na zamolbu o. Martića biskupija Aachen je 1991. godine iznajmila prostorije u Krefeldu, Breite/Dreikönigenstr. 107a, u kojima su se okupljali članovi misije. „Tako je pastoralni rad postao moguć sa svim uzrastima: djecom, mladima, odraslima, obiteljima. Tada smo osnovali i folklorne skupine za djecu, mlade i odrasle. Organizirali smo vježbanje liturgijskog pjevanja, ministrantske skupine i nastavu njemačkog jezika za školsku djecu, poglavito za djecu koja su došla iz ratnih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Njemačka župa sv. Stjepana u Krefeldu je otvorila 2000. godine svoj novi župni centar u čijoj su izgradnji radili i članovi naše zajednice. U spora-

ca djeluje na okupljanju vjernika, ali i karitativno.

Brojne pastoralne i karitativne aktivnosti

Na razne je načine pomagala domovinu u tijeku godina rata. Zajednica pomaže i naše misionare u misionarke u Africi, a pomagala je i u ponovnoj izgradnji porušениh crkava u Bosni i Hercegovini. Davala je doprinose za školovanje učenika u biskupijskim školama u Sarajevu, a redovito pomaže i Caritas u Zagrebu i Sarajevu kao i Kruh sv. Ante — franjevački Caritas Bosne Srebrene u Sarajevu. Okuplja djecu u misiji u glazbenim skupinama i crkvenom pjevanju i to posebno na području Mönchengladbacha i Heinsberga, a

organizira i hodočašća. Vjeronauk se održava svakog petka od 15.30 do 17.30 u prostoriji župnog centra u župi sv. Stjepana u Krefeldu; svakog utorka od 15.30 do 17.30 u Caritas-haus u Mönchengladbachu i svake srijede od 15.30 do 17.30 u Dechnat-Sauer-Haus u HS-Oberbruchu.

U misiji kao pastoralni suradnik već osam godina djeluje Jozo Perleta. Oženjen je i otac je dvoje djece. Njegovo djelovanje u misiji je pretežito povezano sa sviranjem, radom s mladima i radom u misijskom uredu. Kazao je kako posebnu poteškoću u pastoralnom radu predstavlja velika teritorijalna rasprostranjenost misije, a također i prezaposlenost ljudi. U Mönchengladbachu postoji misijski pjevački zbor kojega on također vodi. U misiji postoji folklorna skupina koju vodi Pero Francisković iz Velberta, a na poseban je način angažirana skupina djece i mladih u pjevanju i sviranju, što je bilo vidljivo i za nedavne proslave 30. obljetnice misije. U razne aktivnosti se uključe i mlade obitelji u Krefeldu i Mönchengladbachu, što je prema riječima Jozze Perlete, posebno važno. U misiji djeluju i župna pastoralna vijeća. Jedno je u Mönchengladbachu, a drugo u Krefeldu. Oba broje po osam članova. Misija već dvanaest godina objavljuje i svoj list pod nazivom „Rafael“.

Potreba njegovanja zajedništva

Trideseta obljetnica misije svečano je proslavljena u subotu 19. listopada svečanom akademijom u „Haus Zoar“ i u nedjelju 20. listopada misom zahvalnicom u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Mönchengladbachu. Na akademiji se okupilo oko dvjesto sudionika. Među visokim gostima bili su donedavni ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu mons. dr. Pero Aračić, u ime Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta fra Anto Batinić, voditelj Hrvatske katoličke misije u Aachen u fra Franjo Trogrlić, voditelj Hrvatske katoličke misije u Moersu fra Marko Jukić i Michaela Pawlik, nova voditeljica kuće u kojoj se održava savjetovalište za strane sugrađane u Mönchengladbachu. Pozdravno pismo članovima misije poslao je i aachenski biskup Heinrich Mussinghoff, koje je u toj prigodi pročitano. „Dobro je da vi svoju hr-

vatsku kulturu i vašu kršćansku vjeru čuvate i jedni s drugima živite. Potrebno je također tražiti i živjeti zajedništvo s njemačkim zajednicama. Nije jednostavno u stranoj zemlji i u drukčijoj kulturi iznova započinjati. Svi moramo učiti njegovati zajedništvo u našoj velikoj svjetski rasprostranjenoj Katoličkoj Crkvi.“

U kulturnom su programu nastupili misijski zbor i skupina djece iz Mönchengladbacha, misijska folklorna skupina pod vodstvom Pere Franciskovića iz Velberta, te glazbena skupina „Ivan Varga“ iz Essena. Misu zahvalnicu, u kojoj je sudjelovalo više stotina Hrvata katolika s područja cijele misije, predvodio je u nedjelju 20. listopada u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Mönchengladbachu mons. Aračić u zajedništvu s voditeljem misije o. Martićem, fra Antom Batinićem te dekanom regije Mönchengladbach dr. Albertom Dambonom i župnikom župe Marijina Uznesenja Edmundom Erlemannom. Na misi je u ime ispostave Veleposlanstva RH u Bonu bio ataše Danijel Glunčić.

„Važan je kontakt s misijom“

Što su rekli vjernici o svojoj misiji? Kata Pušenić je porijeklom iz Gradačca u BiH. U Njemačkoj je deset godina. Od početka dolazi u misiju. „Važno je da se naši ljudi okupljaju, a posebno je to važno za naše mlade.“ Ivan Barlović potječe iz Donje

Dio ministrantske skupine s voditeljem misije o. Martićem

Stubice. U Njemačkoj je trideset i tri godine. S ponosom je istaknuo kako od početka dolazi u misiju. „Za mene je to oduvijek bilo važno, jer sam tako odgojen, a tako sam odgajao i svoju obitelj. Ante Franjčević porijeklom je iz Livna. U Njemačkoj je od 1986. Ujedno je i predsjednik župnog vijeća u Krefeldu. „Važan mi je kontakt s misijom. Aktivan sam i u predstavljanju Hrvata u Krefeldu. Nastojimo okupljati naše mlade u većem broju. Važno je da smo tu, da se i dalje okupljamo.“ Anđelko Škripić je porijeklom iz Zagreba. U Njemačkoj je od 1969. Od početka je aktivan u misiji. „U misiji sam redovito. Oženjen sam i imam dvoje djece. Važno je da se naši ljudi okupljaju na ovakav način. Dobro bi bilo da se i mladi okupljaju u većem broju.“ Branimir Mlakić porijeklom je iz Uskoplja. Godinu je dana u Njemačkoj. Kazao je kako dolazi redovito u misiju te kako je to posebno dobro za naše mlade. Nikola Ivanović je rodom iz Vrnakovola na Kosovu. U Njemačkoj je od 1999. Oženjen je i otac je jednog djeteta. Član je pastoralnog vijeća u Krefeldu. „Važno je da se i dalje okupljamo, kako bismo sačuvali svoju vjeru te hrvatsku nacionalnost i kulturu.“

Tekst i snimci: A. Polegubić

Vjernici za vrijeme mise u crkvi Marijina Uznesenja u Mönchengladbachu

DORTMUND

Održana duhovna obnova

Duhovna obnova održana je od četvrtka 24. do nedjelje 27. listopada u HKM Dortmund, a vodio ju je fra Zvezdan Linić. U obnovi je sudjelovao velik broj vjernika iz Dortmunda, ali i okolnih gradova. O plodovima obnove posvjedočuje i don Zdravko Čulić, voditelj misije, koji je kazao kako mu se nakon obnove javio jedan vjernik sa svjedočanstvom da je nakon obnove prestao s psovkom.

ST. GALLEN

Više od 1.500 Hrvata na Hercegovačkoj večeri

U subotu 9. studenoga u Hrvatskoj katoličkoj misiji St. Gallen upriličena je Hercegovačka večer. U prepunoj dvorani Mehrzweckgebäude u mjestu Bazenheid kod St. Gallena okupilo se više od 1.500 Hrvata iz svih krajeva Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Program je započeo himnom „Lijepa naša“ i pjesmom „Hercegovina“, a nakon toga nekoliko uvodnih riječi nazočnima je uputio domaćin voditelj misije fra Vlado Ereš, koji je ova puta i sam bio obućen u hercegovačku nošnju. Među visokim gostima bio je Josip Špoljarić iz hrvatskog veleposlanstva u Bernu.

U bogatom programu nastupili su: folklorna skupina iz Jone, Kulturno umjetničko društvo „Herceg Stjepan“ iz Ljubuškog, guslari iz Hercegovine Antas Mucić i Stanko Lasić te Vlado Mikulić iz Bruchsala, folklorna skupina „Duvanjske rose“ iz Berna i skupina „Veseli šargijaši“. Tijekom večeri nudila se bogata ponuda domaćih jela i pića iz Hercegovine. Organizirana je i bogata tombola. Upriličen je također i turnir u šijavici. Na kraju je priređeno pučko veselje uz domaću skupinu „Artibend“ iz St. Gallena.

WUPPERTAL

30. obljetnica misije i 25. obljetnica folklor

Hrvatska katolička misija Wuppertal svečano je proslavila 30. obljetnicu svoga postojanja i 25. obljetnicu folklorne skupine „Zagreb“ duhovno-kulturnim programom u subotu 23. studenoga u Stadthalle u Wup-

teljima Nijemcima, ali moramo misliti i na svoju matičnu domovinu.“ Posebno je zahvalio dušobrižnicima koji su kroz 30 godina uz svesrdnu brigu za vjeru u vjernicima odgajali osjećaj i ljubav prema svome narodu i svojoj domovini.

Nakon intoniranja hrvatske i njemačke himne, u bogatom su programu nastupili, uz domaću folklornu

Posebno dojmljiv je bio nastup misijske folklorne skupine „Zagreb“ u Wuppertalu

pertalu i misom zahvalnicom u nedjelju 24. studenoga u crkvi Presvetoga Srca Isusova u Wuppertalu.

Na proslavi u Stadthalle okupilo se oko tisuću posjetitelja, a program je započeo „Pozdravom domovini“ koji je izvela misijska folklorna skupina „Zagreb“. Među gostima bili su i trojica dosadašnjih voditelja misije: fra Berislav Nikić, fra Rafael Begić i fra Ivan Vidović. Voditelji programa Danijela Perković i Joško Cikojević u nastavku su podsjetili na bogatu povijest misije, koja okuplja oko 3.000 Hrvata katolika, i folklor. U pozdravnoj riječi sadašnji voditelj misije fra Ante Maleš je između ostalog kazao: „Ponosan sam zbog proslave 25. obljetnice misijske folklorne skupine „Zagreb“ i njihova voditelja Stjepana Pište Bablia i svih članova folkloru u ovih 25. godina. Malo sam zabrinut zbog proslave 30. obljetnice postojanja naše misije, tj. vašeg i našeg izbivanja izvan svoje domovine. Ovdje smo kao u svom domu i zbog toga smo zahvalni našim prija-

skupinu „Zagreb“, folklorne skupine iz Düsseldorfa, iz Essena i iz Kölna. Priredena je i bogata tombola, a u prigodi 25. obljetnice folklorne skupine „Zagreb“ mogao se nabaviti i nedavno objavljeni prigodni CD te skupine pod nazivom „Kolo igra tamburica svira“. U nastavku je priređen zabavni program na kojem je nastupila tamburaška skupina „Gazde“.

U svečanom zahvalnom euharistijskom slavlju u nedjelju 24. studenoga u crkvi Presvetoga Srca Isusova u Wuppertalu sudjelovalo je više stotina Hrvata katolika, a predvodio ga je o. Begić u zajedništvu s voditeljem misije o. Malešom, dekanom grada Wuppertala Frankom Heidkamom te s još pet hrvatskih i njemačkih svećenika. O. Begić je u propovijedi izrekao potrebu duhovne obnove nakon trideset godina postojanja misije. Istaknuo je kako će bez stvarne duhovne obnove i sama proslava misije biti manjkava. Na kraju je sve pozdravio i čestitao obljetnice i dekan Heidkam.

A. P.

SINDELFINGEN Susreti mladih obitelji

HKM Sindelfingen pokrenula je novu pastoralnu aktivnost koja je usmjerena prema mladim obiteljima. Susreti mladih odbitelji održavat će se jednom mjesečno. Prvi takav susret okupio je 23. studenoga u misijskim prostorijama desetak mladih bračnih parova, a predavanje je održala psihologinja Zrinka Lučić Vrhovac iz Biskupskog savjetništva u Reutlingenu. Prema riječima voditelja misije fra Marinka Vukmana, tom pastoralnom novinom misijsko osoblje želi posebno pomoći mladim obiteljima koje su izložene raznim kušnjama.

U HKM Sindelfingen 24. studenoga gostovala je glumačka družina iz Stuttgarta koja je izvela komediju „Pazi, gledaj, vidi“ prof. Zvezdana Banasa. Dobro primljena komedija obrađuje problematiku i svakodnevicu obitelji, posebno povezamu s alkoholizmom. Na predstavi je bilo nazočno više od 100 gledatelja.

Božićna i nikolinjska proslava

Božićna i nikolinjska misijska proslava održana je u nedjelju 8. prosinca misnim slavljem u crkvi Presvetog Trojstva i prigodnim bogatim programom u dvorani „Klosterseehalle“ u Sindelfingenu.

Misno slavlje, u kojem je sudjelovalo više od 500 vjernika, predvodio je fra Anto Batinić u koncelecijaciji s domaćinom voditeljem HKM Sindelfingen fra Marinkom Vukmanom. Fra Anto je na temelju svetopisamskih tekstova u propovijedi kazao: „Pustinja nije samo mjesto praznine i besmisla, kušnje i borbi, mjesto smrti, nego također i mjesto prve ljubavi između Boga i njegova naroda. Pustinja je mjesto iskustva i susreta s Bogom. Bog je s nama i u našoj pustinji, vodi nas kroz pustinju, ne napušta nas u našoj bijedi i nevolji. Zato treba znati živjeti s pustinjom, treba je znati i

S nestrpljenjem se očekivao dolazak sv. Nikole

voljeti, jer je u njoj često život skriveni, kao što je i naš Bog — Bog skriveni, ali koji je došao, koji će doći, koji stalno dolazi.“ Na kraju misnog slavlja, koje je uveličalo KUD „Nova zora“ iz Donje Lomnice, predstavljena je fra Antina knjiga „Dijasporske godine“.

Program je nastavljen u „Klosterseehalle“, gdje se okupilo preko tisuću posjetitelja, među kojima i konzul RH u Stuttgartu Stanko Lipnjak, koji je potaknuo nazočne na jedinstvo, te predstavnik gradskog vijeća stranaca. Na proslavi su bili i proslavljeni nogometni hrvatski reprezentativci Aljoša Asanović i Zvonimir Soldo. Predstavljena je i knjiga Andrije Kačića Karlina „Vatreni lakat“, u kojoj se govori o proteklih deset godina hrvatske reprezentacije po sjećanju A. Asanovića. U bogatom

programu nastupili su: KUD „Nova zora“ iz Donje Lomnice, misijske folklorne skupine te misijski dječji zbor pod vodstvom s. Rozarije Čurić koji je priredio doček sv. Nikoli. Sva djeca koja su se našla u dvorani dobila su nikolinjski dar. Nastupili su i učenici hrvatske dopunske škole. Nazočni su mogli uživati i u umjetničkoj vožnji bicikla Antonije Marić. Organizirana je i bogata tombola s 500 zgoditaka. U nastavku programa nastupio je pjevač Joško Čagalj Jole uz pratnju glazbene skupine „Bolerio“. Čisti prihod od priredbe u iznosu od 6.500 eura namijenjen je djeci poginulih hrvatskih branitelja u Vukovaru i za invalide Domovinskog rata. Cijeli program uspješno je vodio fra Marinko, a u organizaciji cijele priredbe pomogle su mu časne sestre i čak 70 pomagačica i pomagača iz misije. ■

Na proslavi je nastupilo i KUD „Nova zora“ iz Donje Lomnice

IZBOR IZ BOŽIĆNE POEZIJE

Ima Boga

*Sve će te zvijezde popadati
samo ona betlehemska ne.*

*Svi će ti kraljevi ostati bez krune
samo ona tri ne.*

*Svi će lažljivi jezici umuknuti
samo oni pastira betlehemskih ne.*

*Sve će pjesme prestati
samo one anđela ne.*

*Zato pjevaj pjesme zanosne!
Ne boj se Heroda.
Ne zaboravi. Ima Boga.*

Ivan Golub

Bog moga djetinjstva

(Odlomak: Posvudnost)

*On bješe svuda i u svakom času
u prostoru, u vremenu*

*Ja živjeh u njem
i nikad nikud ne mogoh izići
iz njega, izvan njega*

*Ni samom mislju ne mogah mu na
kraj stići:*

*dokle god miso dopirala, on je bio
uvijek dalje,
dublje
bez kraja na svakoj strani.*

Antun Branko Šimić

Mali Svemogući

*Rodio se u tišini
U ozračju bijede
i zapuštenosti*

*Nebo je označilo
Njegov dolazak*

*Troje
    produhovljeni
    mudri
    istinoljubivi
čudesnim znamenjem
Zvijezde
nadoše stazu Smisla*

*Nebo Zemlji
Zemlja Nebu svjedoči
Spokoj i Radost
    zauvijek.*

Stanislava Adamić

Tuđi je kraj Betlehem

*Noć, magla, dim užarene vatre.
Ognjište ostaje poplujvano.
Unakaženo.
Kolijevka otaca oskrvljena.
Majko moja hrvatska!*

*Betlehem!
Tvoj put je dalek.
Stigla si nad nove zvijezde,
tude nebo,
tvoja suza, majčinska ljubav,
razbila je mutan ocean istrebljenja.
Ti si majka mučenika.
Novi Betlehem, samo Betlehem.
Nikada Babilon,
Tako si nam šaputala.
U rukama je sve,
to si suzama zalijevala.
Dijete, život, s njim si u Betlehemu,
uništenje,
istrebljenja,
razaranja,
izgubljenja,
majko hrvatska, Majko moja.*

Dragan Čuturić

Bože, prijatelju moj...

*Bože, prijatelju moj i savjetnik mojih
čina,
saučesnik misli,
koji si blizu mene uvijek bio,*

*posteljicu nadkrilio
andeoskim mirom,
a kasnije čvrsto i junačko
srce meni dao,*

*Daj da opet kročimo zajedno
Uz tvoju mirnu ruku
postaću mirna opet,*

I proći ćemo svijetom, ti i ja.

Dora Pfanova

Molitva na Badnjak

*Voli te ovaj narod
Gospodine!*

*Nego, dok Tebe traži,
od sebe bježi.
Tvoj je ovo narod,
Gospodine!*

*Ta za njega Tvoj Sin
u jaslama leži.
Molim Te za ovaj narod,
Gospodine,*

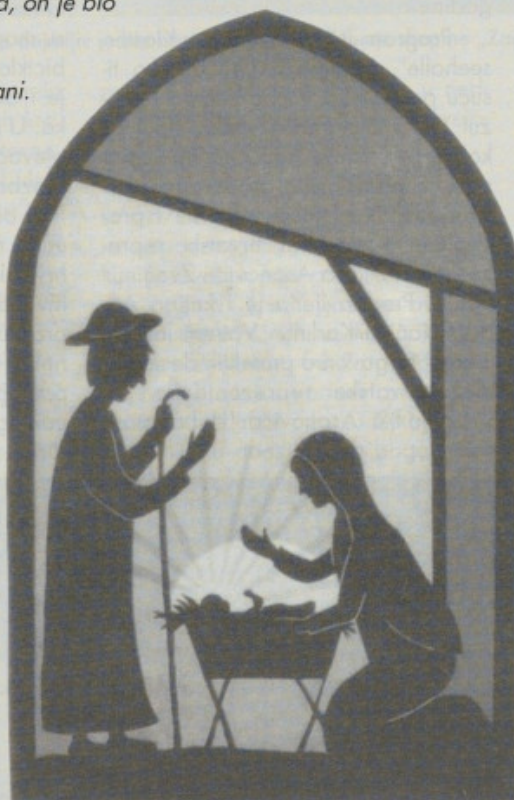
*I za Hrvatsku našu,
da ostane uz Tebe,
da spoznajući sebe
uzljubi Tebe,
Gospodine!*

Jaki Gregov

Božić

*dolazi nam
opet
i uvijek nam dolazi
Prijatelj i Brat
Sluga i Spasitelj
Čudotvorac i Navjesticitelj
Istina i Put
Mir i Pravda
Ljubav i Život
Jaganjac i Otkupitelj
Bog i Čovjek
Čovjek s križa
i Bog iz euharistije
Djetešce iz jaslaca
dolazi nam...*

Mladen Lucić

Slavko, vrati se!

Slavko je uzeo poveću čašu, dopola je natočio „aldijevim“ konjekom i zamišljeno se zagledao u daljinu. Iako je već prošlo podne nije mu se ustajalo, a i zašto bi, trgovine su u ovo adventsko, predbožićno vrijeme do kasno otvorene pa još stigne kupiti komad govedine i štrucu kruha.

Otkako ga je napustila žena, rijetko je kuhao i uglavnom se hranio u obližnjoj turskoj čevapdzinici u kojoj je mogao za malo novca pojesti izvrstan kebab i popiti dvostruki raki.

U mislima se čes-

to vraćao na dane sreće i blagostanja kad je u njegovoj obitelji vladala ljubav, red i poštovanje. Danima je razbijao glavu i nikako nije mogao pronaći odgovor na pitanje zašto ga je njegova Micika napustila i s dvije se kćeri vratila u rodni kraj. A tako su lijepo bili sve isplanirali i dogovorili se da će ga (pet godina starija) žena, umirovljenica pričekati pa će, kad stekne uvjete za mirovinu, zajedno s kćerima krenuti put domovine i tamo uživati plodove svoga rada.

Iako nije bio ljubomoran, pojavio se crv sumnje da nije Micika,

možda, našla drugoga i zbog toga njemu dala „nogu“. No brzo je odbacio tu mogućnost jer da je bila takva onda bi to napravila mnogo ranije, dok je bila mlađa, a ne sada kad je već prešla šezdesetu i ima dvije odrasle kćeri za udaju. A nisu se ni svađali ni tukli kao njihovi susjedi Žemljici kod kojih je svako malo morala uredovati policija i koji su platili mnogo kazni zbog narušavanja javnoga reda i mira.

Doživio je svojevrstan šok kad se je, nakon noćne smjene vratio s posla i našao poluotvorena vrata stana te odmah pomislio na najgore. Srećom, u stanu nije ništa nedostajalo, ali ga je brinu-

lo što nema žene i djevojaka pa je onako umoran požurio na obalu rijeke gdje su, ponekad, ranom zorom znale šetati i udisati svježi zrak.

Ne našavši ih, vratio se kući iz koje je dopirao zvuk telefona. Podigao je slušalicu i začuo ženin glas koja mu reče da se nalaze na putu za domovinu, te da će razloge iznenadnog odlaska naći u pismu kojeg je ostavila kod odvjetnika Müllera.

Kad je nazvao odvjetnički ured, dobio je odgovor da je gospodin fiškal s

obitelji preko vikenda otputovao u Italiju pa će nesretni Slavko morati čekati njegov povratak. Iznenada se sjeti da je Micika sva važnija pisma i dokumnete umnožavala pa se dao u potragu za možebitnom kopijom tajanstvenog pisma.

I zbilja, nakon što je prevrnuo cijeli stan, u omotu jedne knjige nađe toliko željenu kopiju na kojoj je pisalo: „Dragi Slavko! Dobro znaš, od samog početka zajedničkog života nikad nismo jedno pred drugim ništa tajili i da smo o svim problemima otvoreno razgovarali. Prije nekog vremena nije mi pro-

makla činjenica da si se počeo nekako čudno ponašati, da nedjeljom izbjegavaš ići na misu i da stalno odlaziš u Gradsku knjižnicu pod izgovorom da tražiš stručnu literaturu. Šokiralo me je kad sam od jedne prijateljice, koju ti na sreću ne poznaj, saznala da te je vidjela u obližnjem gradiću kako prolaznicima nudiš knjige i časopise jedne, vrlo rasprostranjene sekte. Nisam mogla vjerovati da je to istina pa sam prošloga utorka, s kćerima, otišla da se i sama uvjerim u tu gorku istinu. Sakrile smo se u obližnji park i vidjele kako pričaš s ljudima i širokogrudno im nudiš knjige i časopise s meni neprihvatljivom tematikom. Ne mogu olako prijeći preko toga, a najviše ti zamjeram što si zatajio i iznervirao našeg Boga. Neka ti bude kako si odlučio, a ja, Martina i Katarina, ostajemo kod našega Boga čije ćemo rođenje proslaviti za koji dan i to na način kako su me učili moji roditelji. Neću ti čestitati Božić, jer tvoj Božić dolazi u neki drugi dan, a ako se ikad predomisliš, znaš gdje ćeš me naći. Neka ti je sa srećom. Tvoja Micika.” Slavko duboko uzdahne, popije konjak i teškim se korakom uputi u Gradsku knjižnicu.

Ivek Milčec

NICE

Gostovao zbor iz župe Zlatar

U Hrvatskoj katoličkoj misiji u Nici, u južnoj Francuskoj, gostovao je od petka 15. do nedjelje 17. studenoga crkveni pjevački zbor iz župe Zlatar. Nakon što su u subotu 16. studenoga razgledali Monaco, Monte Carlo i Nicu, u nedjelju 17. studenoga pjevali su na misi koju je predvodio njihov župnik Josip Čukman u koncelebraciji sa svojim bratom voditeljem misije u Nici Stjepanom Čukmanom. Nakon mise upriličen je koncert na kojem su pjevači iz Zlatara otpjevali deset skladbi, posvećenih Bogu, Mariji i domovini Hrvatskoj.

SINDELINGEN I WAIBLINGEN

Pomoć za kninski Caritas

Nedavno su Hrvatske katoličke misije Sindelfingen i Waiblingen prikupile svaka po 3.000 eura kao dar Caritasu u Kninu za nabavu brašna. Od prikupljenog novca moći će se nabaviti 25 tona brašna, što će barem dijelom olakšati život brojnim obiteljima s tog područja koje su u vrlo teškom materijalnom i socijalnom stanju.

MOSBACH

Trideset godina misije

Hrvatska katolička misija Mosbach, koju od početka vodi vlč. Dragan Čuturić, proslavila je prigodnim programom u subotu 9. studenoga u dvorani župe Marije Kraljice u Mosbachu i u nedjelju 10. studenoga misom zahvalnicom u crkvi Marije Kraljice u Mosbachu 30. obljetnicu postojanja. Dekan Klaus Bader je u toj prigodi posebno pohvalio Hrvate katolike jer u tolikom broju pohađaju misna slavlja. Misu zahvalnicu, na kojoj se okupilo oko 300 Hrvata katolika, predvodio je vlč. Čuturić.

Misija je osnovana 1972., a okuplja oko 2.200 Hrvata katolika. Mise se na hrvatskom jeziku osim u Mosbachu služe još u Bad Rappenau, Sulzfeldu, Meckesheimu, Angelbachtalu i Heidelbergu.

NÜRNBERG

Ekumenski božićni susret

Hrvatska katolička misija Nürnberg sudjelovala je u nedjelju 1. prosinca na već tradicionalnom predbožićnom koncertu u crkvi sv. Lorenza u Nürnbergu. Na susretu su uz pratnju tamburica djeca iz te misije otpjevala dvije pjesme na hrvatskom jeziku.

BERLIN — FULDA

O. Župić i o. Kovač u Svećeničkom vijeću

Voditelji hrvatskih katoličkih misija Berlin, o. Jozo Župić, i Hanau, o. Marijan Kovač, nedavno su imenovani članovima svećeničkih vijeća u svojim (nad)biskupijama.

FRANKFURT

Održani „Antićevi dani“

Duhovna obnova pod nazivom „Antićevi dani“ održana je od 29. studenoga do 1. prosinca u Hrvatskoj katoličkoj župi „Ante Antić“ u Frankfurtu. Voditelj duhovne obnove bio je dr. fra Josip Šimić, vicepostulator.

BREMEN

Gostovao konzul Marko Šimat

Hrvatski konzul u Hamburgu prof. Marko Šimat gostovao je u subotu 30. studenoga u dvorani berlinskih Hrvata (Kolpingsstrasse 4-6). Pred

stotinjak slušatelja govorio je o aktualnim događajima u Hrvatskoj ilustrirajući to često kroz povijesni kontekst hrvatskih želja, zablude i mogućnosti do stvaranja hrvatske države u Domovinskom ratu kada su iseljena i domovinska Hrvatska disale jednom dušom. Kroz predavanje se provlačila optimistička nit bolje budućnosti i teza kako sudbinu držimo u svojim rukama.

Predavač je to stavio u interese svjetske politike i gospodarstva kojima vladaju interesi i financije, a ne ljubav i solidarnost. Mali narodi i države koji se otvaraju međunarodnom kapitalu doživljavaju potrese kako gospodarske tako i one duhovne naravi.

Govorio je također o svojim kontaktima i suradnji s njemačkim prijateljima, poglavito spominjući Doris Pack koja je nedavno gostovala kod Hrvata u Hamburgu. Strateške točke hrvatskog razvoja vidi u turizmu, prometu i proizvodnji hrane.

U diskusiji je bilo govora o putovnicama, dvojim državljanstvima, odnosu prema isljeništvu, gubitku radnih mjesta, suđenju generalima i povrijeđenom nacionalnom ponosu, o Hrvatima u BiH i sl. Konstatirano je kako bi takve susrete trebalo češće organizirati, a predložen je i konzularni dan u Bremenu. U diskusiju se između ostalih uključio i voditelj HKM Bremen vlč. Ivan Čalušić.

Ilija Nikić

Folklorasi i ministranti s voditeljem misije Draganom Čuturićem

BIELEFELD

Nadbiskup Barišić pohodio misiju

Splitsko-makarski nadbiskup metropolit mons. dr. Marin Barišić pohodio je na prvu nedjelju došašća 1. prosinca Hrvatsku katoličku misiju Bielefeld, a tijekom svoga boravka u Njemačkoj susreo se i s predstavnicima Paderbornske nadbiskupije s kojom je Splitsko-makarska nadbiskupija na poseban način povezana.

Mons. Barišić je u crkvi Marije Kraljice u Bielefeldu predvodio euharistijsko slavlje, u kojem se okupilo više od petsto Hrvata katolika, ali i vjernika Nijemaca, tijekom kojega je tri-deset i šestero krizmanika, od kojih je bilo četvero odraslih, primilo sakrament potvrde. U koncelebraciji su u nadbiskupa Barišića bili voditelj HKM Bielefeld Slavko Rako, dosadašnji generalni vikar Paderbornske nadbiskupije i odani prijatelj naše Crkve prelat Bruno Kresing, prelat Ludwig Hoffman, dekan grada Bielefelda Hans J. Prüfert i domaći njemački župnik Blaž Kovač. Voditelj misije Rako je u pozdravnoj riječi kazao: „Oče Nadbiskupe, živo pratimo događaje u domovini, nastojanja naših biskupa da Crkva i kršćanski duh bude jedno od obilježja u našem narodu, što duboko cijenimo i podržavamo. Mi ostajemo živi dio naše

Crkve u domovini.“ Mons. Barišić je u propovijedi, hrabreći potvrdenike, kazao neka budu ponosni na svoju vjeru i pripadnost svome narodu, a ponos svojih roditelja, kumova i župne zajednice. Nekoliko riječi kazao je i prelat Kresing, nakon što mu je nadbiskup Barišić u znak zahvale uručio prigodni dar. Slavlje je uvećao župni zbor župe Marije Kraljice i misijska tamburaška skupina pod vodstvom pastoralne suradnice Mari-ce Mraz. Mons. Barišić se u Paderbornu sastao s nadbiskupijskim administratorom pomoćnim biskupom Hans-Josefom Beckerom, pomoćnim biskupom dr. Paulom Nordheusom te prelatima Kresingom, Hoffmanom i Manfredom Grotheom. (A. P.)

Potvrdenici s nadbiskupom Barišićem, vlč. Rakom i past. suradnicom Mraz u Bielefeldu

Foto: A. Polegubić

WAIBLINGEN

Duhovna obnova u misiji

U HKM Waiblingen održana je od 29. studenoga do 1. prosinca duhovna obnova o ozdravljenju obiteljskih odnosa. Voditelj obnove, na kojoj se okupilo više od 300 vjernika, bio je dr. fra Ante Vučković.

GELSENKIRCHEN

Njemačko-hrvatski kulturni dani

Njemačko-hrvatski kulturni dani održani su od 8. do 30. studenoga na području Hrvatske katoličke misije Gelsenkirchen/Gladbeck. U bogatom programu tijekom dana Hrvati su se predstavili bogatim kulturnim programom. Tako se na samom početku dana predstavila folklorna skupina Hrvatske katoličke misije Moers „Bisernica“. Otvorena je i izložba akvarela likovne umjetnice Ankice Karačić. Posjetitelji su mogli vidjeti i hrvatski film „Glembajevi“. Priredena je i hrvatska večer sa živom glazbom. Prikazani su i najuspješniji hrvatski animirani filmovi. U jednom od prigodnih predavanja moglo se čuti o šansama gospodarske suradnje između Hrvatske i Njemačke. Predstavljena je i hrvatska kuhinja. Dani su završili u petak 30. studenoga predavanjem „Put Hrvatske u Europu Uniju“, koje je održao dr. phil. Ludwig Steindorff iz Kiela. ■

Na misi u crkvi Marije Kraljice u Bielefeldu sudjelovalo je više od 500 vjernika

Sudionici „medukulturalne nedjelje“ s biskupom Trelleom i o. Brnasom

KÖLN

Različitim jezicima slavili Boga

Svečanim misnim slavljem, koje je nedavno predvodio pomoćni kölnski biskup mons. Norbert Trelle u crkvi Groß st. Martin u Kölnu, započela je „medukulturalna nedjelja“ u Kölnskoj nadbiskupiji. Mons. Trelle je pozvao sve prisutne da, iako dolaze s raznih strana svijeta i govore različitim jezicima, radosno slave jednoga Oca u nebu.

Pjevači i čitači, svatko na svom jeziku, riječu i pjesmom hvalili su i slavili Boga. Uz zvuke bubnjeva čule su se pjesme iz daleke Afrike, ali i milozvučni napjevi iz Italije, Portugala i naravno Hrvatske. Hrvate katolike zastupali su mladi iz Hrvatske katoličke misije Düsseldorf koji su pod ravnanjem voditelja misije fra Branka Brnasa izveli nekoliko duhovnih skladbi.

Ingrid Čosić

FRANKFURT

Frankfurtski folklorai na Thompsonovu koncertu

U subotu 9. listopada u Ballsporthalle u Frankfurtu folklorai iz „Croatia Ensemble“, koji djeluju u sklopu Hrvatske katoličke misije u Frankfurtu, nastupili su na koncertu Marka Perkovića Thompsona u sklopu pjesme „Geni kameni“. Na koncertu je bilo oko 12.000 posjetitelja, a frankfurtski su folklorai u sklopu te pjesme otplesali dioncu iz opere Jakova Gotovca „Ero s onoga svijeta“.

Goran Čuljak

Članovi „Croatia Ensemblea“ koji su nastupili na Thompsonovom koncertu

OBAVIJEST

Novo uredovno vrijeme Ispostave Veleposlanstva RH u Bonnu

Veleposlanstvo Republike Hrvatske — Ispostava Bonn, Rolandstr. 52, D-53179 Bonn/Bad Godesberg, tel. 0228 952920, fax. 0228 332154, obavještava da se u Ispostavi Veleposlanstva od 1. siječnja 2003. uvodi novo uredovno vrijeme za primanje stranaka. Tako će Ispostava Veleposlanstva u Bonnu, koja pokriva područje njemačke pokrajine Nordrhein-West-

falen uredovati ponedjeljkom, utorkom, srijedom i petkom od 8.30 do 12.30 sati, a četvrtkom od 8.30 do 13.00 i od 15.00 do 17.00 sati. (Staro uredovno vrijeme nadalje vrijedi samo do kraja 2002. godine i to od ponedjeljka do srijede od 8.30 do 11.30 i od 13.30 do 15.00 sati; četvrtkom od 8.30 do 11.30 i od 13.30 do 16.30 sati; petkom od 8.30 do 11.30 sati.)

NOVO!

„Hrvatska dijaspora u Crkvi i domovini“

Zbornik radova s godišnjeg pastoralnog skupa hrvatskih pastoralnih djelatnika iz zapadne Europe, održanog u Opatiji od 30. rujna do 4. listopada 2002. Narudžbe:

Hrvatski dušobrižnički ured

An den Drei Steinen 42
60435 Frankfurt a.M.
Tel.: 069 954048-0
Fax: 069 954048-24
E-mail:
kroatenseelsorge@t.online.de
Cijena: 8 eura.

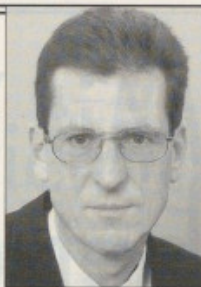

Vjera i pozornost

Prepuštajući Ocu sve svoje brige, vjernik u pozornoj molitvi gubi moć i ulazi u avanturu predanja. Tako se štiti od idolatrije samog sebe, svojih moći ili svoje slike o Bogu.

Piše:

dr. Ante Vučković

Pokušamo li unutar življenog kršćanstva pronaći pozornost, vrlo brzo ćemo opaziti kako smo je najsvjesniji zapravo tamo gdje je nema. Nesabranost u molitvi, primjerice, stoji na samom vrhu popisa grijeha zbog kojeg se vjernici samooptužuju. Tako se pozornost pojavljuje kao opažanje nepozornosti i nesabranosti. No, ovo opažanje vlastite nesabranosti u odnosu na Boga pokazuje i to kako je u drugi plan otišla pozornost u odnosu na druge. Nesabranost u molitvi se lako ispovijedi i opravda, a svijest o nesabranosti na tuđe patnje, potrebe i boli vrlo je teško probuditi. Podjednako i pozornost na događanja u vlastitom srcu traži dosta truda.

Sabrani smo samo na ono što nas dira, što nas prožima. Svakodnevni život koji od nas ne traži velikog ula-

ganja u pozornost otkriva i to kako se on uglavnom odvija na površini. Naši odnosi, naši stavovi, naša vjera i naša molitva mogu se odvijati gotovo bez nas, po običaju, po navici.

Primijetiti ćemo, s druge strane, kako smo i te kako sabrani na tuđa mišljenja o nama, na ona dobra i ona loša, na tuđe primjedbe, na to kako nas se vidi. Pozornost nam okupira ono za čim žudimo i pozornost nestaje u mjeri u kojoj blijedi naš interes za ljude s kojima stojimo u odnosu.

Čini se kako je naša pozornost prvenstveno usmjerena na nas same. Stoga smo u molitvi nesabrani, jer nam je zaspala pozornost za druge i to je razlog zašto je naša pozornost na nas same uglavnom usmjerena na ono što drugi misle o nama.

Isusova pozornost

Potražimo li u evanđeljima način na koji je Isus bio pozoran, opazit ćemo kako je njegova pozornost u pravilu vezana za ljudsku patnju.

Žao mi je naroda — govori kada nakon dugog govora primjećuje ka-

ko je narod gladan i daleko od kuće. Nije mu promakla glad, bolest i patnja onih koji su ga slušali. Naša je pozornost nadasve usmjerena na nas same, a Isusova na druge. On nije pozoran na svoj umor, nego na tuđu, ne na svoju glad i svoju patnju, nego na tuđu. Njegova izoštrana pozornost za druge ostat će probuđena sve do zadnjeg trenutka. U zadnjem će trenutku, malo prije smrti, na vrhuncu tjelesne boli i nutarnje svijesti potpune ostavljenosti i osamljenosti, još jednom pokazati kako je njegova pozornost usmjerena na druge, ovaj put

Čini se kako je naša pozornost prvenstveno usmjerena na nas same. Stoga smo u molitvi nesabrani, jer nam je zaspala pozornost za druge i to je razlog zašto je naša pozornost na nas same uglavnom usmjerena na ono što drugi misle o nama.

na one koji sudjeluju u njegovom ubijanju. U molitvi za one koji mu se izruguju ne samo da ima sućuti i za njih nego ide mnogo dalje od

onog što oni sami znaju o sebi. Stoga ne moli Oca da im oprosti zle čine ubijanja i poruge, nego da im oprosti neznanje o njima samima, da ih oslobodi sljepila za zlo koje čine. Evandjelja bilježe Isusovu pozornost na dodir. Žena koja je болоvala od krvarenja dotakla ga se u trenutku kada su ga mnogi gurali. Pa ipak, on je bio toliko pozoran da je opazio kako ga se netko dotiče na drukčiji način. Razlika dodira ove žene i mase je razlika vjere. Netko ga se dotakao s vjerom.

Evandelisti brižno opažaju njegovu pozornost na slijepca od rođenja i bolesnika koji 38 godina leži nepokretan uz izvor vode koja ozdravlja. Oči su mu pozorne na patnju, nadasve na patnju koja dugo traje. Ima sućutne oči, oči koje vide dalje od vidljivog.

Potom ćemo opaziti da ima pozorne uši. Ne samo da prati pozorno što mu drugi govore, kako o njemu govore, što ga pitaju, nego ima uho koje čuje neizrečeno, nerečeno, prešućeno. Ima uho koje dopire do

misli prije nego li uđu u riječ, do misli koje skrivamo da ne uđu u riječ. Luka bilježi da je već na pragu izlaska iz djetinjstva sjedio s učiteljima, slušao ih i pitao.

Pozoran je na začetke nasilja i uči kako ga spriječiti već u samom početku. Pokazuje kako valja biti pozoran na rađanje misli koje vode u nasilje. Govori o budnosti nad samim sobom i svojim srcem, jer na srce valja paziti već u trenutku kada se u njemu počne radati požuda prema tuđoj ženi, u trenutku kada se pojavi žudnja za tuđom stvari.

Kršćanstvo i pozornost

Pozornost prema Bogu se očituje u molitvi, jer molitva i jest sabranost na tajanstveni način Božje prisutnosti. Pozornost u odnosu prema drugima se pokazuje u načinu ophođenja, razumijevanja, sućuti. Pozornost na same sebe je nadasve pozornost na vlastito srce, na pojavljivanje svake misli ili požude koja vodi u svađe i nasilje. Kršćanstvo uvijek veže ove tri pozornosti. Pozornost prema Božjoj blizini u vlastitom životu najbolje se vidi u odnosu prema drugima. Tko je pozoran na Boga, radi na istančanju sućuti prema drugima, trudi se oko razumijevanja, vježba blagost i strpljivost. Molitvena pozornost prema Bogu i sućutna pozornost prema drugima vjernika mijenja iznutra i čini pozornima na svaki pomak vlastitog srca. Kršćanstvo se najprije usmjeruje na odnos s Ocem i iz njega organizira onaj prema drugima i onaj prema samom sebi.

Odnos s Bogom je odnos s Ocem koji nas izvodi iz područja poznatog kojeg smo opasali kao svoje vlastništvo, oslobađa od slike drugoga koji je dobro došao samo ukoliko odgovara mojim predodžbama, te nas tako oslobađa za slobodu, za novo, neočekivano, nepredvidljivo, osposobljava za budnost nad vlastitim srcem. Prepuštajući Ocu sve svoje brige, vjernik u pozornoj molitvi gubi moć i ulazi u avanturu predanja. Tako se štiti od idolatrije samog sebe, svojih moći ili svoje slike o Bogu. ■

Mit Weihnachtsaugen betrachten

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

in unserer heutigen Zeit haben wir viele verschiedene Angebote zur Auswahl und wir werden tagtäglich mit neuen technischen Errungenschaften konfrontiert. Von Tag zu Tag sieht alles vollkommener und besser aus. Nichts ist mehr unmöglich. Wenn wir etwas nicht wissen oder nicht können, dann gibt es dafür Hilfsmittel oder Beratungsstellen. Zur Verfügung stehen uns verschiedene technische Hilfsmittel und unterschiedlichste Fachberater, die uns anweisen können, wie man eine Existenz gründet und ein Geschäft leitet, wie man aus einer Finanzkrise wieder herauskommt, oder wir bekommen Anleitungen, wie man auf sehr schnelle und einfache Weise reich werden kann. Niemand prophezeit uns nirgendwo den Misserfolg und die Niederlage.

in diesem Licht, in dem Licht Gottes, bekommt alles Menschliche seinen wahren Sinn. Auch unsere Hoffnungen und Wünsche nach Frieden und Gesundheit, nach Beschäftigung und Gerechtigkeit, nach Zufriedenheit und Erfolg bekommen in diesem Licht

seren Geschenken zeigen wir, wie sehr wir jemanden schätzen und lieben, wie viel uns an jemandem gelegen ist. In einigen kroatischen Regionen ist es ein weihnachtlicher Brauch, jedem Menschen, den man nach der heiligen Messe vor der Kirche antrifft, die Hand zu drücken, ihn zu küssen

Vlatko Blažanović, Isusovo rođenje, 2000.

Ist das wirklich alles so glänzend? Nein! Auch in dieser Zeit des ungeahnten Fortschritts sind wir von Armut, Misserfolgen und Niederlagen umgeben, sowohl in Bezug auf uns selbst als auch im Hinblick auf die Menschen im Allgemeinen. Von Tag zu Tag steigt die Zahl der Arbeitslosen, der Verzweifelten, der Entmutigten. Warum? Weil wir nicht von der Veränderung des Menschen sprechen, von der Haltung sich selbst gegenüber und gegenüber anderen Menschen, gegenüber der Umgebung und nicht zuletzt der Veränderung des Menschen gegenüber Gott dem Schöpfer.

Diese vorweihnachtliche Zeit, die Adventszeit, und insbesondere das Weihnachtsfest selbst sind für uns eine ideale Gelegenheit, um uns dem Wesentlichen zuzuwenden, uns selbst, dem Menschen und Gott. Erst

einen wahren Sinn. Sogar unsere Misserfolge, unsere menschliche Begrenztheit, Unvollkommenheit und unsere Fehler müssen mit „Weihnachtsaugen“ betrachtet werden. Gott kommt zu den Menschen nicht in Glanz und Macht sondern im kleinen Kind, im hilflosen und armen Menschen. Er wurde nicht von Reichen und Erfolgreichen sondern von Hilflosen und Bedürftigen geboren. Er wurde nicht im Haus geboren sondern im Stall zwischen den Tieren. Mit seiner Geburt hat er gezeigt, dass die Menschen und die Natur, Mensch und Tier seine Geschöpfe sind und dass er sie alle liebt.

Gott hat sich uns Menschen geschenkt und möchte, dass wir uns gegenseitig schenken. Und genau in diesem Schenken Gottes uns Menschen haben auch unsere Geschenke zu Weihnachten ihren Sinn. Mit un-

und ihm ein frohes Weihnachten zu wünschen. Dies ist ein Ausdruck unserer Freude und unserer Zufriedenheit, Zeichen unserer Verbundenheit mit den Menschen und mit Gott.

In diesem Sinne wünsche ich Ihnen, liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde — und insbesondere denjenigen, die sich einsam und verlassen, krank und unzufrieden, verzweifelt und lustlos fühlen, denjenigen, die sich so sehr nach Ruhm und Erfolg sehnen —, dass Sie den Sinn Ihres Lebens und Ihrer Arbeit mit „Weihnachtsaugen“ betrachten, stets im Bewusstsein, dass Gott mit uns ist.

Eine frohe Weihnacht, Gottes reichen Segen im neuen Jahr 2003 und alles Gute bis zur nächsten Ausgabe der Lebendigen Gemeinde wünscht Ihnen

Ihr P. Josip Klarić

GESPRÄCH MIT DEM AUSLÄNDERREFERENT IM BISTUM LIMBURG WERNER HEUKÄUFER

Zusammenarbeit ist sehr wichtig

Werner Heukäufer, Diplom-Psychologe, leitet das Referat Seelsorge für Katholiken anderer Muttersprache im Dezernat pastorale Dienste des Bischöflichen Ordinariates Limburg. Da viele kroatische Katholiken im Bistum Limburg leben, haben wir Herrn Heukäufer um ein kurzes Gespräch gebeten.

Žz: Welche fremdsprachigen Gemeinden sind im Bistum Limburg vertreten?

W. Heukäufer: In der Diözese Limburg sprechen wir von „Katholiken anderer Muttersprache“, da die katholische Kirche keine Ausländer kennt. Von den insgesamt 700.000 Katholiken in der Diözese sind 85.000, d.h. 12 % Katholiken anderer Muttersprache. Betrachtet man nur die Situation in Frankfurt, so steigt hier der Prozentsatz auf fast 30%. Kroaten und Italiener bilden dabei die größte Gruppe. In der Diözese Limburg gibt es 23 fremdsprachige Gemeinden, die kirchenrechtlich einer deutschen Gemeinde gleichgestellt sind. Für kleinere Nationalitäten, mit geringerer Mitgliederzahl, gibt es entsprechende Seelsorge durch Priestern, die für mehrere Diözesen arbeiten. So ist z.B. der Priester für die slowenischen Katholiken zuständig für die Diözesen Fulda, Limburg, Mainz und Speyer. Von katholischen Albanern bis hin zu katholischen Vietnamesen sind alle Erdteile vertreten. Insgesamt feiern wir im Bistum Limburg Gottesdienste in 36 verschiedenen Sprachen. Die Situation von Katholiken anderer Muttersprache hat sich geändert. Frühere „Gastarbeiter“, die in Arbeitsunterkünften lebten und kaum Deutsch verstanden, sind zu Senioren geworden, deren Enkel zwar noch die jeweilige andere Nationalität besitzen, die aber in Deutschland groß geworden sind und oft Deutsch besser beherrschen, als ihre Muttersprache. Es ist für diese 2. oder 3.

Generation aber keine Lösung, wenn verlangt wird, daß sie in die deutschen Territorialgemeinden gehen. Zu einem guten Miteinander zu kommen, zwischen Territorialgemeinden und muttersprachlichen Gemeinden zu kommen, bei dem gegenseitiger Austausch stattfinden kann.

Žz: Auf welche vielfältige Weise realisiert sich die Zusammenarbeit mit den kroatischen Gemeinden?

W. Heukäufer: Die Zusammenarbeit mit den kroatischen Gemeinden ist aus meiner Sicht sehr gut. In jedem Fall habe ich bisher eine sehr freundliche Aufnahme erlebt. Ich habe oft den Eindruck, daß sich die Gemeinden freuen, wenn ein Vertreter des Ordinariates zu ihnen kommt, selbst wenn er nicht die Landessprache spricht. Selbstverständlich sind mir die hauptamtlichen Mitarbeiter bekannt, doch gehören zur Gemeinde auch die Gläubigen, die man beim Gottesdienst erlebt, deshalb versuche ich, auch bei den einzelnen Gemein-

che nicht die gleichen Rechte zuerkennen. Dies zeigt sich z. B. dann in ungünstigen Gottesdienstzeiten.

Žz: Wie war die bisherige Zusammenarbeit mit allen Gemeinden anderer Muttersprachen?

W. Heukäufer: Hier gilt das oben Gesagte. Im Prinzip erlebe ich keine Unterschiede. Auch der Umgang der Gemeinden untereinander ist unproblematisch. Die Zusammenarbeit innerhalb einer Nationalität ist in aller Regel sehr gut, doch gibt es mindestens soviel Beispiele für die gute Zusammenarbeit zweier Gemeinden anderer Muttersprache, wie Beispiele der Zusammenarbeit zwischen Territorialgemeinde und muttersprachlicher Gemeinde. Erfreulich finde ich, daß sich diese Zusammenarbeit mittlerweile nicht nur bei Pfarrfesten der deutschen Territorialgemeinden stattfindet, sondern daß immer häufiger auch gemeinsam Eucharistie gefeiert wird. In Frankfurt wird im kommenden Jahr, im Jahr der Bibel, in der Fastenzeit versucht, gemeinsame Bibelarbeit zwischen deutschen Territorialgemeinden und Gemeinden von Katholiken anderer Muttersprache stattfinden zu lassen. Wir sind gespannt, wie sich dieses Vorhaben entwickeln wird; durch die Bibelolympiade haben hier die kroatischen Gemeinden natürlich schon eine lange Tradition.

Žz: Was sollte noch verbessert werden, damit es zu beidseitiger, kooperativer Zusammenarbeit kommt?

W. Heukäufer: Unser Bischof, Franz Kamphaus, spricht immer wieder davon, daß es in der Diözese Limburg, besonders natürlich im Frankfurter Raum, „Weltkirche vor Ort“ gibt. Dieses Bewußtsein, Mitglieder der universalen katholischen Kirche zu sein, muß weiterhin gestärkt werden. Zu oft spielt die jeweilige Nationalität noch eine hemmende Rolle. Katholiken anderer Muttersprache sind nicht nur Gäste, sie sind gleichwertige Mitglieder der katholischen Kirche. Bei aller Achtung und Respektierung der jeweiligen Eigenart, muß es zu einem stärkeren Miteinander kommen. Ich denke aber, daß wir hier auf einem guten Weg sind. (A. P.)

Katholiken anderer Muttersprache sind nicht nur Gäste, sie sind gleichwertige Mitglieder der katholischen Kirche. Bei aller Achtung und Respektierung der jeweiligen Eigenart, muß es zu einem stärkeren Miteinander kommen.

den am Gottesdienst teilzunehmen. In der Regel bin ich bei den größeren Gemeinden wenigstens einmal im Jahr im Gottesdienst. Auf jeden Fall komme ich in die Gemeinde, wenn es Schwierigkeiten im Zusammenleben mit deutschen Gemeinden gibt. Hier ist noch viel zu tun. Von einem ganz selbstverständlichen Zusammenleben ohne Reibungen reicht die Bandbreite bis hin zu permanenten Konflikten, bei denen die Territorialgemeinde, obwohl sie manchmal in der Minderzahl sind, der jeweiligen Gemeinde von Katholiken anderer Mutterspra-

Das richtige Image

Ein

Ob in der Wirtschaft, in der Politik, im Sport, vielleicht gar in der Kirche, eines ist heute unerlässlich geworden: Das richtige Image. Ein Markenprodukt ohne Image fällt durch, ein Politiker ohne Image gewinnt keine Wahl, ein Sportler oder Musiker ohne Image hat keine Fans, eine Kirche ohne Image zieht niemanden an.

Ohne Image gibt es keinen Erfolg, das gilt nicht nur für große Unternehmen und Superstars sondern auch immer mehr für die Einzelperson. Wir brauchen das Image, weil wir davon leben. Dabei kommt das Wort image aus dem Lateinischen „imago“ und bedeutet so viel wie Abbild — Trugbild — Vorstellung. Im verwandten Wort imaginär kann man noch deutlich hören, was Image meint: Nicht Wiedergabe der Wirklichkeit, sondern etwas, das nur in der Vorstellung vorhanden ist.

Viel Geld wird bezahlt für aufwendige Kampagnen, die das eigene Image aufpolieren und der Umgebung das gewünschte Bild präsentieren sollen. Endergebnis: Mehr Schein als Sein! Es scheint im alltäglichen Leben von äußerster Wichtigkeit zu sein, was andere von einem denken, wichtiger vielleicht noch als das, was und wer man wirklich ist. Das ähnelt einer Weinflasche, deren Etikett kostbar und verlockend scheint, die aber mit schlechtem Wein gefüllt oder gar leer ist.

Zu Beginn des Advents, am 4. Dezember, feiert die Kirche das Fest der heiligen Barbara. Die Legende erzählt von der jungen Christin Barbara, die in einer heidnischen Umgebung aufgewachsen war

und die ihren Glauben an Christus entdeckte. Sie lernte diesen neuen, fremden Lebensweg zu gehen und wurde zur Fremden im eigenen Heim, weil das Fremde das Ureigene ihrer Person war. Und so geriet sie in Konflikt mit ihrer Umgebung. Sie lebte aber ihre Entscheidung für das

Christentum weiter, auch als ihr Vater sie in einen Turm sperren ließ und als es letztendlich um ihr Leben ging.

Das Martyrium der hl. Barbara soll zeigen, worauf es im Leben ankommt: Dass man sich nicht verbiegen und missbrauchen lassen darf, nur um zu gefallen. Denn wo dem „Gefälligen“ der Mensch selbst zum Opfer fällt, ist alles verloren. So kämpfte die heilige Barbara nicht nur um ihren Glauben, sondern auch für ihr Menschsein, zu dem die Freiheit

Hl. Barbara

der Entscheidung und das Recht der Akzeptanz gehören. Die heilige Barbara öffnet dem Advent die Türen. Mit der heiligen Barbara fragt uns aber der Advent auch, wie wir es denn halten? Sind wir bereit, unseren Weg mit Gott zu gehen, auch wenn es heute mitunter anstößig erscheint? Sind wir fähig, das Du zu lieben, weil es so ist, wie es ist, oder lieben wir im Du nur das, was uns gefällt?

Nicht das Image, das Bild, das wir vor anderen Menschen abgeben wollen, ist wichtig, sondern dass wir das Leben, was wir in Wirklichkeit sind: Abbild Gottes. Dazu gehören immer die wahrhaftige Liebe und die respektierte Freiheit. Darin kann uns die heilige Barbara eine wahrhaft gute Lehrmeisterin sein.

Antonia Tomljanović-Brkić

Im Himmel herrschte eine gewisse Aufregung. Die Atmosphäre der seligen Zustandslosigkeit bekam einen Hauch von reger Lebendigkeit, denn die Weihnachtszeit ist angebrochen.

Im Himmel ist es die Zeit, in der der ruhig-gleichmäßige Rhythmus des Daseins etwas durcheinander gerät. Die kleinen Engel haben nämlich frei und müssen nicht in die Engelsschule, und die großen Engel sind mit den verschiedensten Weihnachtsaufgaben beschäftigt. Was die großen Engel so alles zu tun hatten, wurde den kleinen Engeln nie richtig erklärt, so dass die Kleinen immer zur Weihnachtszeit das Gefühl von Geheimnishaftigkeit spürten. Aber Oberengel Markus, der Engelsdirektor der Schule, hat ihnen mit strengem Blick und Ton untersagt, zu fragen, denn ihre Zeit sei noch nicht angebrochen. Also fragten die kleinen Engel nicht, und halfen beim Basteln und Backen.

Nur Flo, der kleinste der Engel aus der ersten Engelsklasse, war nicht zufrieden. Er wollte so vieles wissen. Er wollte auch mal anders helfen, er wollte die andere Welt sehen. Eines Morgens als die Wolken besonders herrlich hellblau-weiß leuchteten, konnte es seine Neugier nicht mehr bändigen. Er ging nicht mit den anderen kleinen Engeln in die Weihnachtsbäckerei, sondern nahm den anderen Weg, den die meisten großen Engel benutzten. Er bemerkte, dass die meisten den Wolkenweg 7 nahmen, und so ging er auch dahin. Versuchen kann er es ja. Er freute sich schon, dass alles so gut klappte, und ahnte, dass er nah dran war, an diesem geheimnisvollen Himmelspunkt. Plötzlich stand er vor einer Pforte und war nicht mehr sicher, was er machen sollte, als ein großer Engel gerade auch ankam, ihn freundlich anlächelte und sagte: „Du bist wohl mit einem Spezialauftrag unterwegs!“ Flo lächelte verlegen und doch so ganz sicher, sagte aber nichts. Der große Engel nahm ihn mit durch die Pfor-

Engelsmärchen

te, vorbei an einem Ordenshüterengel, der nur verdutzt guckte, aber sie nichts fragte. Und dann waren sie da. Flo sah fasziniert auf den beleuchteten, mit golden-silbrigen Sprenkeln besetzten Weg, der geradewegs zur Erde führte. Er hatte immer gedacht, die Erde sei so weit entfernt, aber jetzt war er erstaunt. Im Nu war er in einer Großstadt gelandet. Im ersten Moment erschrak er beim Anblick der Massentechnik, der Schnelligkeit des Lebens, der Hektik, der Raserei, dem Chaos um und in den Menschen. Flo staunte über die hektische Unruhe, die dort herrschte und erspürte die Unzufriedenheit der Menschen. Er erfasste die ganze innere und äußere Geschäftigkeit der Menschen, die der Zeit nacheilten und keine Zeit für sich selbst und ihre Nächsten hatten. Und es wurde ihm schwer ums Herz. Die Menschen hatten vergessen zu leben. Er wusste nun, was die großen Engel retten mussten, und warum sie immer so viel zu tun hatten. Ein riesengroßes, erleuchtetes und weihnachtlich dekoriertes Schaufenster zog seine Aufmerksamkeit auf sich. Er sah das ganze Spielzeug, die Masse an komischen Dingen aus Plastik und Plüsch. Die Menschen waren sonderbar, glaubten sie etwa ihr Kind mit so was glücklich machen zu können? Im Geschäft hing der riesengroß angebrachte Slogan in goldenen Buchstaben „Weihnachten — ein Fest der Liebe“.

Flo wunderte sich noch mehr und verstand die Menschen nicht. Liebe kann man doch nicht verkaufen oder kaufen. Das gibt es nicht in Geschäften, vielleicht auch noch zum Sonderpreis. Er wurde ganz traurig, weil er sah, wie sehr die Menschen das Wesentliche vergessen hatten. Die Menschen haben den Weg zu ihren Herzen aus den Augen verloren. Er wusste, dass es ihm als Engel verboten war irgendwie einzugreifen, so ganz genau wusste er auch nicht wie die Arbeitsregeln der großen Rettungengel aussahen, aber er musste etwas tun. Nur heute, und auch wenn nur im Kleinen, aber so unerledigter Dinge konnte er doch nicht wieder zurück und die Menschen so blind las-

sen. Mit all' seiner inneren Kraft, mit all' seiner Herzensgüte, die ihm zur Verfügung stand, wollte er die Liebe, die Herzlichkeit, die Zueinandergehörigkeit, die Lebendigkeit des Herzens in die Herzen der Menschen zaubern. Aber es geschah nichts. Er hätte so gern den Menschen, die in diesem technisierten Sog waren, die Augen geöffnet, aber abgesehen von einigen Engelspielen hatte er keine Ahnung wie er diesen Zauber weitergeben sollte. In dem Moment als er ganz aufgeben wollte, begannen auf einmal überall die Lichter zu flackern, in den Straßen, in den Häusern, an den weihnachtlichen Dekorationen. Es flackerte, flackerte und ging aus, komplett in der ganzen Stadt. Nichts leuchtete mehr. Alles stand im Dunkeln. Die Autos standen still, genauso wie die Menschen. Alles wurde ruhig. Keiner bewegte sich, weil so etwas noch nie vorgekommen war. Und dann erstrahlte der Himmel im leuchtenden Glanz. Für einen Moment dachten die Menschen es wäre die Sonne, aber es war der Jesusstern, der ganz klar strahlte und funkelte.

Die Menschen waren gebannt und fasziniert, und wussten, dass das ein Zeichen von oben war. Weihnachten stand vor der Tür. Das Christkind bringt die Liebe in die Herzen. Und jeder hatte sein Herz geöffnet und dachte an seine Nächsten, die neben der täglichen Geschäftigkeit und Eile vergessen wurden. Und jeder wusste in diesem einen Moment, warum sein Herz traurig und glücklich zugleich war. Die Menschen sahen wieder mit ihren Herzen. Der Stern verblasste langsam, das Licht ging überall wieder an, alles kehrte wieder in die Normalität zurück, aber dieser Moment der Erscheinung blieb nachhaltig im Inneren zurück. Das Licht hatte alle wieder an das Wesentliche im Leben erinnert. Die wirkliche Nähe und echte Liebe zueinander nicht zu vergessen, und diese nicht mit materiellen Gütern zu verwechseln.

Der kleine Engel war froh so was geschafft zu haben. Mit Zufriedenheit und Stolz im Herzen begab er sich auf den Rückweg in den Himmel. Wenn er „groß“ ist, wird er noch mehr schaffen. Plötzlich war auch der große Engel wieder da: „Na, Spezialauftrag erledigt?“ Flo lächelte nur zuversichtlich und ging in dessen Begleitung wieder den gleichen Wolkenweg zurück. Hoffentlich hat der Oberschuldirektorengel, der sehr streng war, nicht bemerkt, dass er gefehlt hat, da kann er sich aber auf eine Schelte gefasst machen. Trotzdem war er froh diesen verbotenen Ausflug gemacht zu haben — zumindest waren die Menschen wenigstens nicht mehr ganz so blind und haben doch eine gewisse Besinnlichkeit erfahren.

Flo wusste aber nicht, dass Petrus, der Himmelschef, seinen Ausflug beobachtet hatte, ihm einen großen Engel als Begleitung mit auf den Weg gegeben hatte und den Zauber des Jesussterns schmunzelnd arrangiert hatte... weil kleine Engel so viel reine Liebe in sich tragen, die sie abgeben wollen und den enttäuschenden Anblick der Menschheit nicht so leicht verkraften. Mit positiven Gefühlen werden kleine Engel belohnt für ihre großen Taten..., so dass der Oberengel Markus sicherlich „nichts“ mitgekriegt hat.

Denn... nur wer die Echtheit seines Herzens spürt, lebt wirklich... und „Engel“ begegnen uns jeden Tag, berühren unser Herz, nur wir sehen sie nicht immer... **Željka Čolic**

Nezahvalnost

Piše: Marijan Markotić

Što su nam osobe emocionalno bliže, važnije, bliskije, što smo više vezani za njih, time nas njihova nezahvalnost više boli.

Jedna od najružnijih ljudskih osobina je bez sumnje nezahvalnost. U (ne)kulturi, mentalitetu, ponašanju i ophođenju prosječna čovjeka zahvalnost — ako je uopće ima! — zauzima uvjerljivo posljednje mjesto. Naime, tamo gdje vlada grubost, sebičnost, bezobzirnost, prepotentnost, „snagatorstvo“, očigledno nema mjesta za obzir, finoću, uljudnost, uvažavanje i zahvalnost. U tome smislu, nezahvalnost je vrlo prepoznatljiva osobna iskaznica nekulture, grubijanstva i samodostatnosti. Tko u malim, naizgled beznačajnim stvarima ne zna reći „hvala“, taj na drugim područjima uzaludno pokušava dokazati svoje tobožnje „gospodstvo“, intelektualnu, duhovnu ili materijalnu uzvišenost!

Nezahvalnost znači manjak osjećaja priznanja prema drugima za učinjeno djelo, uslugu ili zamolbu. U svakodnevnome životu postoje takozvani zahvalni i nezahvalni poslovi, uloge, zadaće, trenuci, osobe, ponašanja, odluke, pojave.

Narav nezahvalnosti

Ako pozorno razmotrimo čin nezahvalnosti, otkrit ćemo mnoštvo zanimljivih pojedinosti. Jedna od njih se odnosi na pitanje što je zapravo ono što nas najviše pogađa kod nezahvalnosti? Najvjerojatnije činjenica da oni, koji bi „morali“ vidjeti naš uloženi rad, trud, vrijeme, to nikako ne vide, ignoriraju. Mi smo dali sve od sebe, a oni mrtvo-hladno prelaze preko toga kao da se ništa posebno nije dogodilo! Najbolnije u svemu tome je činjenica da osoba koja samozatajno, požrtvovno, s ljubavlju i duže vremena obavlja nezahvalne poslove za druge (obitelj, radno mjesto, vjerske zajednice, udruga), dođe do zaključka kako te iste, za nju osobito važne osobe, neće uvidjeti što, kako, koliko i za koga rade. Budući da se preko njih gazi kao pre-

ko otirača za cipele, osjećaju se duboko povrijeđenima, iskorištenima, izmanipuliranim, „prijedenima“. Poput većine ljudi ne mogu razumjeti kako netko može biti toliko „slijep“, gluh, bezobziran naspram očitim znakovima pažnje. Takvo ponašanje potvrđuje onu izreku kako na

ovome svijetu postoje tri beskonačne stvari: ljudsko neznanje, egoizam i zloba. Kod nezahvalnosti nalazimo sva tri elementa na jednome mjestu. Majka nezahvalnosti se zove drskost.

Uzroci nezahvalnosti

Nezahvalnost uvijek uključuje barem dvije osobe: onu koja očekuje gestu zahvalnosti i nezahvalnika — osobu koja duguje odn. uskraćuje zahvalnost. Pokušat ćemo osvijetliti pojavu nezahvalnosti iz obje perspektive.

Nezahvalnost doživljavamo vrlo često, premda ne u istome obliku niti u istoj mjeri. Posebice nas pogađa nezahvalnost onih od kojih to nikada ne bismo očekivali; ili: bilo bi prirodno da je tako, a nije. Što su nam osobe emocionalno bliže, važnije, bliskije, što smo više vezani za njih, time nas njihova nezahvalnost više boli. Doživimo li je u stranome svijetu, na radnome mjestu, od nepoznatih, primitivnih ili „sirovih“ ljudi, nije nam baš svejedno; no, u pravilu nađemo dovoljno snage i odlučnosti te prijedemo preko svega bez naročitoga razočaranja. Kada nam se pak dogodi u najužem krugu obitelji, rodbine, prijatelja, ne shvaćamo kako to da upravo ona osoba koja nam puno znači i s kojom smo možda u iznimno dobrim odnosima, može napraviti tako grube propuste? Zašto joj je toliko teško kazati najobičnije „hvala“?

Do sigurna i potpuna odgovora najvjerojatnije nikada nećemo doći. Dapače, on se bitno razlikuje od osobe do osobe. U većini slučajeva glavni razlog treba tražiti u brojnim, dugogodišnjim i ponovljenim iskustvi-

ma nezahvalnosti, zapostavljanja, grubosti, koje je doživjela osoba-nezahvalnik/ca, pa se — svjesno ili nesvjesno — isto tako ponaša prema drugima. Dodatnu skupinu nezahvalnih ljudi možemo naći u redovima malobrojnih „moćnika“ koji su u životu imali sve servirano na tanjuru, tako da su uvijek drugi ovisili o njima i dugovali im zahvalnost. Otuda njihovo

„pravo“ na tuđe usluge, vrijeme, pažnju, obzir.

Bolesni ponos, ogrezlost, ogorčenost, prezir prema drugima sprječavaju nezahvalnika u prepoznavanju, a još više očitovanju dužnoga priznanja i zahvalnosti. Ponekada, doduše, on ode tako daleko te se tobože i zahvali dobročiniteljima, ali isključivo s ciljem da istakne svoju nadmoć, veličinu i zasluge. Drugim riječima, prije nego nezahvalnik prizna svoju nezahvalnost, on brže bolje prigovori drugima: „Zašto činite ono što nitko ni ne traži od vas?“

Zahvaljivati nezahvalnu čovjeku nema bogzna smisla, jer on to smatra suvišnim, nepotrebnim, neiskrenim „trošenjem“ riječi i vremena. Vi mu obilato servirate i ukrasite stol, a on vam prigovara zbog hrpe tanjura, potrošene tople vode i bespotrebna rasipanja novca; „vi njega kruhom, on vas kamenom“.

Žrtva nezahvalnosti

Unatoč krajnje neugodnom osjećaju nemoći, povrijeđenosti, ogorčenosti, osoba-žrtva nezahvalnosti bi morala razmisliti o sljedećim aspektima.

Htjeli mi to priznati ili ne, ljudski je očekivati priznanje i zahvalnost. Također je prirodno biti razočaran ukoliko te osobe ne nađemo tamo gdje bismo ih s pravom smjeli očekivati. No, mnoge osobe, napose one koje se „natječu“ u pomaganju, ne žele priznati da očekuju bilo što zauzvrat. Već samim time donekle obezvjeđuju i sebe i ono što čine. Pritom nezahvalnost im dođe kao sol na otvorenu ranu...

Pitanje upućeno na njihovu adresu glasi: za koga ili zašto čine sve to?

Koji su njihovi posljednji motivi? Ne krije li se možda iza prekomjerne „ljubavi prema bližnjemu“ potajna čežnja za priznanjem, prihvaćanjem, uvažavanjem; njihova životna potreba da se pokažu/dokažu u što boljem svjetlu; konačno, da ih drugi cijene, poštuju? Je li stupanj doživljene nezahvalnosti razmjerno proporcionalan nedostatku svijesti o vlastitoj vrijednosti? Ako je tako — a jest! —, onda bismo osjećaj o vlastitoj vrijednosti trebali najprije potražiti kod nas samih, pa tek onda kod drugih. Usudujemo se ustvrditi: tko više voli i drži do drugih nego do sebe, taj vjerojatno premalo voli i prihvaća sebe onakvim kakav je. A prihvatiti sebe, voljeti se i držati do sebe ponekada doista nije zahvalno...

Nezahvalnost kao da je sastavni dio ljudske naravi. I kad Boga molimo, ili „kukamo“ — ili mu prigovaramo. Za ono što imamo ili što primamo, u većini slučajeva „zaboravimo“ zahvaliti.

Što, dakle, više i češće dajete, to s više nezahvalnosti morate računati. Zato, kad dajete, dajte onoliko koliko nezahvalnosti možete podnijeti. ■

BLAGO MILOSRDNIMA

Početkom ove godine objavili smo vijest o smrti pok. Mare Bošnjak koja je iza sebe u Esslingenu ostavila četvero malodobne djece: Slavenu, Serafinu, Luciju i Marka. Muž Ivan poginuo je u ratu 1993. O djeci se skrbi njihova teta Ruža Grbeša, sestra pok. Mare. Premda se suočava s brojnim problemima, snalazi se kako može. No, i dalje mnogo toga ovisi o solidarnim ljudima koji su spremni uvijek pomoći. Još jednom uz sliku djece pok. Mare Bošnjak donosimo i broj konta na koji se može uplatiti novčani iznos te tako pomoći djeci.

Kto-Inhaber: Ruža Grbeša

Kto-Nr. 012 360 463

BZL 611 700 24

Deutsche Bank 24

Verwendungszweck: Waisenkinder
Bošnjak

Andeo rastanka

Tko se nikad nije rastao s djetinjstvom, taj će uvijek imati infantilne želje za svoju okolinu. Tko se nikada nije rastao od svoga puberteta, taj će uvijek biti uhvaćen u svoje iluzije, koje je sebi izmislio o životu.

Rastanak boli. Rastanak s čovjekom kojega volimo para srce. No, rastanka ipak mora biti. Ne možemo zadržati drugoga. On želi ići svojim putem i želi uspjeti u životu. U životu znamo za tisuće rastanka. Rastajemo se s okolinom u kojoj smo se osjećali prijateljski, jer tre-

tajemo jedno od drugoga. Svatko može ići svojim putem ne obazirući se na posljednje godine svoga života. Zahvalno ih prihvaća i u slobodi ide dalje svojim putem, bez ogorčenja, bez predbacivanja krivnje, bez porazne samokritike.

Ne postoji samo rastanak od ljudi. Rastajemo se od navika, dijelova života, uzoraka života. Tko se nikad nije rastao s djetinjstvom, taj će uvijek imati infantilne želje za svoju okolinu. Tko se nikada nije rastao od svoga puberteta, taj će

Andeo opraštanja želi ti pomoći da se oprostiš od starih uzoraka, s kojima teško živiš, otprilike uzoraka perfekcionizma koji te prisiljava da sve kontroliraš, ili uzoraka samovijeđanja, koji te tjera na stalno traženje krivnje.

bamo nastaviti studij u drugom gradu, ili smo možda pronašli posao. Svaka promjena traži rastanak. Ako rastanak uspije, upuštamo se u novo, i novo raste u nama. Mnogi žele vezati ljude uza se, pogotovo ako su s njima bili prijateljski povezani. I dalje žele nastaviti to prijateljstvo. U nekom vremenu prijateljstva su dobra. Poslije se pretvore u odugovlačenje. Podržava ih osjećaj dužnosti ili obzir da drugoga ne povrijedimo. Tu više nema skladnosti. Vrijeme je rastanka. Tada drugoga poštujemo. Vjerujem mu da će se snaći u životu. Ja sam slobodan za nešto novo. Jedna vrsta rastanka posebno boli. To je rastanak od bračnog druga ili prijateljice s kojom netko želi živjeti zajedno i dugo. Danas mnogi prolaze kroz taj bolni rastanak. Prekida se prijateljstvo. Brak ne funkcionira jer je došlo do obostrane povrede i život je pretvoren u pakao. Umjesto stvarnog rastanka, mnogi se bore za razvod braka pred odvjetnikom i obostrano nastavljaju ratovati. Ljubav prelazi u mržnju. Terapeuti koji rade s bračnim parovima razvili su u takvim situacijama obrede rastanka, kako bi rastanak uspio pošteno. U obredni rastanak spada način izražavanja svih dobrih iskustava koja sam učinio s drugim, zahvalnost drugima što su jedno drugome darovali. Tek tada mogu kazati zašto se usprkos svemu ras-

taš, koje je sebi izmislio o životu. Moramo se oprostiti od naše mladosti, ako želimo odrasti; od našeg momačkog života, ako se želimo oženiti; od našeg zanimanja, ako smo stariji. Prije svega moramo se oprostiti od povreda povijesti našega života. Mnogi ne mogu živjeti dobro, jer se neprestano vraćaju povredama svoga djetinjstva. Još uvijek predbacuju roditeljima da su ih skućeno odgajali, da nisu bili pravedni prema njihovim potrebama. Kako bi ovdje i danas mogao savjesno živjeti, moram se oprostiti od uvreda svoga djetinjstva. Odgovoran sam ovdje i sada za svoj život. Ono što sam dobio u djetinjstvu sada od toga mogu nešto učiniti. Uza sve rane koje baštinito od naših roditelja, baštinito i zdrave korijene. Oni se mogu otkriti samo ako smo se svjesno oprostili od roditelja. Andeo opraštanja želi ti pomoći da se oprostiš od starih uzoraka, s kojima teško živiš, otprilike uzoraka perfekcionizma koji te prisiljava da sve kontroliraš, ili uzoraka samovijeđanja, koji te tjera na stalno traženje krivnje kod samoga sebe ili obezvrijeđivanja sebe. Andeo opraštanja želi ti pomoći da se oprostiš od uzoraka staroga života, da čitav možeš živjeti u trenutku, da možeš ostvariti svoje mogućnosti koje su u tebi, da u tebi može rasti novi i neslućeno.

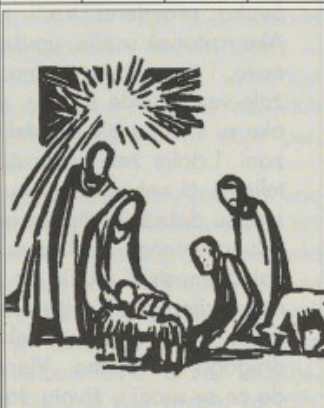
Priredio: Jozo Župić

Rješenje pošaljite najkasnije do 31.1.2003.

Božić

Mariofil Soldo	Bogobojazljivost	„Zaštita prirode“	Dio grada Rijeke	Morska riba, podvijača	Plin, sastojak zem. plina	Muškački govori	Egipat	Grad u Italiji	Dan na koji se slavi rođenje Isusa Krista	Bizantski vojskovođa	Kisik	30. i 19. slovo Abecede	Oponašati	Manja noćna grabljivica
Rodno mjesto Isusa Krista									Stavi mu ... na rep					
Rotirati, vrtjeti se											Prlica Trkačica Alban. nov. agencija			
Gospodin (Dubrovnik)							Momak, dragi Ruda, milovka					Ilan Kabiljo Cedulja na rabi		
Meksički način navijanja				Rodnost Amino prop. kiseline										„Živa zajednica“
Gruda tvrdog jela					Načiniti niz Pozornica, podij									Slovo ispred „B“
Ogulin			Gdje se legu životinje Bisk. Perić						Amper Tajland		Pjevačica Vlado Blagdan 29.12.			
Češki pisac Alois								Visoka višegodišnja biljka						Glazbeni inter-vali
Grčki junaci iz Trojanskog rata										Zabran, uskrata				
Uništenje, zatiranje										Moralist, etičar				
Norveška		Broć Gašpar, Melkior, Baltazar								Toma Akvinski			„Tempo“ Onaj koji je od dobro-rada	
Pjesnik Solc				Njemč-ka Masni nizoz. sir						Glumac Martinez		Karlovac Maked. kipar Dimče		
Stjepan Radić			Galij Nai-lazjenje na koga							Kovna pojačanje				
Planin-ski četničar						Giorgio Armani	Likovni prikaz Kristova rođenja Božićne ... Vezni element; sarač	Velika vrućina, pripeka	Glumica Sovagović-Despot	Osjetilo	Tko zna ... rodilo mu polje „Litra“			
Dio ravnine omeđen kružnicom														Teutini podanici
Prva žica na violini														
Nastupno ili na sveučilištu										Košarkaš Kukoč Raskvašena zemlja				
Obrok otplate					Žiteljke Irana Osobna zamjenica								Otokar Levaj Adamova Družica	
Ruski pisac Iljif				Ruda volovskih kola Ivan Leko				Zatoni Glumica Derek						
Nacionalna ili glasačka							Mjesto na Braču „Tona“				Vrtlog Dušik			
Prvi samoglasnik		Birač, izbornik								... se u neobranom grozdu				

Hrvati u inozemstvu vrijedni i poštovani

Profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu **dr. Stjepan Baloban** je u razgovoru za „Slobodnu Dalmaciju“ na

pitanje, vole li Hrvati raditi ili trebaju otići u inozemstvo da bi postali dobri radnici, kazao: Čini se da o tom pitanju u Hrvatskoj postoje dva suprotna mišljenja. Jedno se poziva na naviku nerada i izbjegavanja obveza na radu, što vuče svoje korijene iz komunističkog sustava. Drugo se s pravom temelji na poznatoj činjenici da su Hrvati u inozemstvu vrijedni i kao radnici veoma poštovani. Istraživanja pokazuju da bez obzira na naslijeđeni mentalitet, Hrvati i hrvatski građani imaju pozitivan odnos prema radu. U usporedbi s drugim srednjoeuropskim i zapadnoeuropskim zemljama hrvatski građani dobro stoje. Čak 67,3 posto hrvatskih

građana smatra da natjecanje potiče ljude da više rade i razvijaju nove ideje, skoro 60 posto njih je otvoreno mogućnosti samoinicijative, a čak 84,8 posto drži da je dobra plaća važno obilježje posla. Što se tiče ljudskih potencijala, u Hrvatskoj postoje dobre pretpostavke. problem je gospodarski sustav koji treba omogućiti da se ovi potencijali razvijaju. U nastavku je govorio i o tome zašto se istupi predstavnika Katoličke Crkve u Hrvatskoj tumače u političkom kontekstu: Neću reći ništa novo ako ustvrdim da se u Hrvatskoj sve promatra i tumači politički, od sporta preko kulture do gospodarstva. U takvoj situaciji, kada je gotovo svaka aktivnost obilježena politički, ne čudi da se pojedini istupi predstavnika Katoličke Crkve tumače u tom kontekstu. U nama susjednim srednjeeuropskim i zapadnoeuropskim zemljama to nije tako. Od predstavnika Katoličke Crkve, kao uostalom od predstavnika svih vjerskih zajednica se očekuje da doprinose istinskom razvoju društva kojem pripadaju. ■

Der gegenwärtige Oberbürgermeister von Frankfurt/Oder **Martin Patzelt** hat in einem Gespräch in „Christ in der Gegenwart im

Bild“ über die Wichtigkeit der Kirche und auch über die anderen religiösen Fragen gesagt: Ja, die Bibel ist für mich immer neu eine Quelle von ganzheitlichem Verstehen menschlichen Lebens. Zu längerem Lesen komme ich selten, dafür lese ich kurz und anregend für aktuelle Lebensbezüge. Die Bibel liegt zu Hause auf unserem Tisch immer griffbereit. (...) Sie (die Kirche) ist für mich der andauernde Versuch, eine neue, alternative Lebensweise zu provozieren und zu initiieren. Sie vermittelt durch die Erfahrung der gemeinschaftlichen Bemühung kraft, Hoffnung, Freude. Sie ist ein Wunder — durch die Versammlung von Alten wie jungen, Einfältigen wie Klugen, reichen wie Armen, Gesunden wie Kranken,

Schwachen wie Starken, unabhängig von Rasse und Kultur. Wo gibt es das noch so auf unserer Erde? (...) Das Angst und Enge zu oft ihr Handeln bestimmen; dass daraus Intoleranz in ihrem institutionellen Handeln folgt; dass sie sich weit mehr in theologischer Spekulation verliert als ihre Aufgabe im Trösten, Ermutigen, Staunen und Hoffen sieht. Auf die Frage, halten Sie es für wichtig, dass man jeden Sonntag zum Gottesdienst geht, hat Patzelt geantwortet: Ja, im eigenen Interesse und dem der anderen, die auf meine Teilnahme angewiesen sind. Jedoch sollte dabei meine Motivation nicht zwanghaft sein. Über die ökumenische Einheit aller Christen und Kirchen hat er gesagt: Die Einigkeit der Christen erscheint mir viel weiter und größer, als wir vermaßen. Wir erleben Unterscheidende zu sehr als Trennendes, zu wenig Reichtum unterschiedlicher Traditionen, als verschiedene Zugänge zum „Geheimnis des Glaubens“. Würden wir all das gemeinsam tun, was wir vermögen, würden wir uns vermutlich sehr einig fühlen. ■

UZ 97. TADIJANOVIĆEV ROĐENDAN

Pjesnik jakih emocija

Istaknuti hrvatski književnik Dragutin Tadijanović nedavno je navršio 97. godinu svoga plodnog života. Rođen je 4. studenoga 1905. u Rastušju kod Slavonskog Broda. Uz to što je objavio brojne knjige poezije i proze, uredio je i redigirao velik broj izdanja izabranih i sabranih djela hrvatskih pisaca. Tadijanovića se predstavlja kao pjesnika slavonskog zavičajnog krajolika. Djetinjstvo, ali i seoski okoliš je omiljena Tadijanovića pjesnička tema. Među važnija Tadijanovićeve pjesnička ostvarenja spadaju samostalne zbirke pjesama: „Lirika“, „Sunce nad oranicama“, „Pepeo srca“, „Dani djetinjstva“, „Tuga zemlje“, „San“, „Priateljstvo riječi“, „Svjetiljka ljubavi“, „Moje djetinjstvo“. S Olinkom Delorkom je sastavio i objavio antologiju „Hrvatska, moderna lirika“, s Dobrišom Cesarićem i Šimom Vučetićem uredio je pregled hrvatske mlade lirike „Četrdesetorica“, a sa Zlatkom Tomčićem „Antologiju hrvatskih pjesama u prozi“.

Foto: A. Polegubec

Tadijanović je drag sugovornik koji svojom mladenačkom vitalnošću i živim svjedočenjem riječi oduševljava još uvijek sve uzraste, poglavito djecu.

Skinuo bih šešir pred Gospodinom

Kod ulaza u Rastušje, na brešćicu,
Od hiljadu devesto i devetnaeste,
Na gvozdenom crnom križu
Visi Naš Gospodin Isus
Srebrnom bojom namaljan.

Zimi je sav u ledencima,
Ljeti ga sunce nebesko žeže:
Kad se na nj, s kiša, uhvati rđa,
On ponovo bude premaljan bojom
Zlatnom, srebrnom.

A ja? ... Uvijek bih dolazeći
U Rastušje, pri povratku
Iz daleka grada, tužan, svite glave,
Pred srebrnim Gospodinom
S pobožnošću skinuo šešir... kad bih
ga imao.

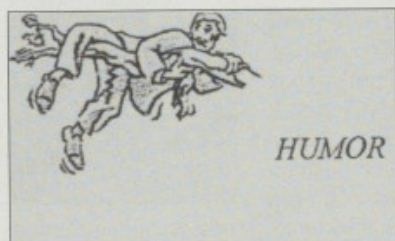
Osjećajan suprug

Suprug sjedi u sobi, gleda televizor, čita novine, ukoliko dosaduje se, pa kaže svojoj ženi:

- Ne mogu više gledati kako se po cijeli dan mučiš s tim suđem!
- Pa što da radim čovječe!
- Zatvori barem vrata od kuhinje!

Tko je glup?

- Tko misli da je glup, neka ustane!
- reče profesor. Dugo je vladala tišina, nato je ustao Marko.
- Ti zaista misliš da si glup? — upita profesor.
- Zapravo ne, srce me boli kad vi dim da stojite samo Vi.

Nitko me ne zamjećuje

Došao pacijent doktoru i počeo se žaliti:

- Doktore, imam problem, nitko me ne zamjećuje!
- A doktor će na to:
- Sljedeći molim!

Pametni lopov

Sudac upita optuženog u krađi:

- Jeste li oženjeni?
- Nisam i nikada neću ni biti.
- Tako pametan čovjek, a krađe?

Svi otišli u policiju

Naišli policajci kroz selo te upitaše neku baku:

- Bako, ima li kod vas lopova i hajduka?
- Nema sinko. Sad smo mirni. Sve što je bilo, otišlo u policiju — od govori baka.

Šesnaest uteklo

- A ča to činiš, Mate?
- A evo, čistim puže za večeru.
- Pa samo četiri puža?
- A, ča ćeš? Jema san i dvajset, ma dok san ih čistija, šesnaest i je uteklo.

Halo, doktore!

- Doktore, pomozite, molim vas!
- Žena mi je dobila temperaturu.
- Koliko je visoka?
- Otrpili, za glavu je niža o mene.

Med u našoj narodnoj medicini

U našoj narodnoj medicini med je bio vrlo cijenjen, a savjeti za njegovu uporabu bili bi sljedeći.

U slučaju gubitka glasa preporučivana je mješavina meda, usitnjenog sjemena slačice i maslaca.

Kašalj je ublažavan mješavinom usitnjenog korijena omana i meda. Dobro bi bilo piti taj korijen kuhan u vinu, s dodatkom meda i cimeta. Taj se lijek trebao uzimati svakog jutra. Za kašalj se uzimala i mješavina meda, rogača i smokava.

Kašalj i sve grudobolje liječio je med kuhan u vinu. U to su se dodavale vranilova trava, rutvica i smokve. Kašalj je ublažio destilat korijena kopitnjaka, s dodatkom meda i vina.

Za kašalj skuhaite med i hren i dodajte malo raki-je. Uzimajte med, sok borovnice, kadulju na mlije-ku, plućnjak, kleku, kristali-zirani šećer, mentol bombone.

Za promuklost grla za-držite med u grlu, a vrat omotajte komadom tkanine nama-zanim medom.

Za promuklost nastružite hren i iscijedite sok. Dodajte meda koliko ima soka, pustite da prokluča, pro-gutajte dok je još toplo i ležite u postelju. Dobro je uzimati med s ka-duljom (kaduljin čaj) i time ispirati grlo.

Pjevači i pjevačice imat će ja-san i kristalan glas ako grlo ispiru vodom u kojoj se puna žlica meda skuhala u litri vode.

Bakina kremtorta

Sastojci za kalup promjera 26 cm: 6 žutanjaka, 14 dag šećera, 2 žlice ruma, 6 bjelanjaka, 10 dag brašna, 5 dag kakaa, 5 dag sam-ljevenih badema, 1/2 l mlijeka, 2 žutanjaka, 1 paketić praška za pu-ding od čokolade, 12 dag šećera. 20 dag maslaca, 4 žlice cherry-brandyja, 8 dag sitno naribane čo-kolade, 12 ušećerenih trešanja, 2 žlice krupno nastrugane čokolade.

Za kup: maslac

Premažite dno kalupa maslacem. Zagrijte pećni-cu na 200 stupnjeva. Pje-nušavo izmješajte žutanjke sa šećerom i rumom. Istuci-te čvrsti snijeg od bjelanjaka i oprezno ga umiješajte u smjesu od žutanjaka. Do-dajte još prosijano brašno, škrobno brašno i kakao, te bademe.

Izlijte smjesu u kalup i pecite je 35 minuta, nakon 24 sata prorežite podlogu za tortu dva puta vodorav-no. Skuhajte puding od mlijeka, žutanjaka i praška za puding. Pjenušavo iz-mješajte maslac pa mu umi-ješajte žlicu po žlicu ohla-deni puding, chery brandy i sitno naribanu čokoladu. Premazite ovim nadjevom listove torte, složite ih je-

dan na drugi, pa pomažite istim nad-jevom tor-tu izvana. Na površinu naštr-cajte 12 ružica i ukrasite ih trešnjama. Pospite po torti krup-no nastruganu čokoladu.

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

O	H	O	T	S	K	O	□	O	R	E	□	N	V
M	E	L	L	O	□	D	O	R	O	T	H	E	E
O	N	T	A	R	I	O	□	O	M	□	S	O	L
T	R	A	K	T	□	N	O	S	A	N	□	N	E
N	I	R	□	A	L	U	M	I	N	I	J	□	S
I	I	M	□	D	A	T	□	Z	I	M	A	□	
C	A	□	A	L	B	A	N	I	J	A	□	A	J
A	N	E	R	A	□	S	R	T	□	□	□	□	
□	S	R	T	□	□	□	□	□	□	□	□	□	
L	E	G	A	T	□	□	□	□	□	□	□	□	
E	L	E	□	E	□	□	□	□	□	□	□	□	
O	M	L	E	T	□	□	□	□	□	□	□	□	
N	□	A	S	R	□	□	□	□	□	□	□	□	
A	Z	□	K	I	L	O	M	E	T	A	R	□	R
R	A	D	I	J	A	T	O	R	□	N	A	P	A
D	R	A	M	E	□	O	R	A	H	□	N	R	□
O	U	N	□	B	O	K	□	K	R	E	T	E	N
□	K	A	T	□	D	A	N	□	P	H	I	L	□
P	E	K	A	R	A	□	O	R	A	O	□	O	S

Nagrađen: Lucian Brumnjak, Berlin

V. SMOTRA ZBOROVA

Zbor HKM Frankfurt pod ravnanjem dr. Josipa Lucića i orguljskom pratnjom s. Pavlimire Šimunović

Zbor HKM Sindelfingen pod ravnanjem s. Rozarije Čurić i orguljskom pratnjom Ivanke Raić

Zbor HKM Göppingen pod ravnanjem Branka Galića

Zbor HKM Mainz pod ravnanjem s. Dragice Ljubos i orguljskom pratnjom prof. Aleksandre Čeliković-Cvidrak

Zbor HKM Stuttgart pod ravnanjem s. Nevenke Tadić

Zbor HKM Stuttgart-Bad Cannstatt pod ravnanjem s. Ljube Božinović

Zbor HKM Mannheim pod ravnanjem mo. Ivana Žana

**Kad mladi snijeg
raznosim stopom
zovem te imenom**

Ivan Golub

